Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го СЕРПНЯ 1956 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 3, 1956. No. 147. VOL. LXIII.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАЛИШАЄ СПРАВУ КАНДИДАТУРИ НА ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА ВІДКРИТОЮ

Вашинґтон. — Виступаючи вперше після своєї операції на пресовій конференції у Вашинґтоні, президент Айзенгавер заявив, що хоч він був би дуже задоволений, щоб разом з ним на виборчій листі був, як кандидат на віце-президента, Ричард М. Ніксон, все ж таки конвенція Республіканської партії, яка почнеться дня 20 серпня ц. р. в Сан Франсіско матиме повну свободу вибрати кандидатом на віце-президента таку особу, яка буде делеґатам до вподоби. Водночас президент Айзенгавер відмовився назвати інші особи, що могли б — на його думку — бути кандидатами на віце-президента. Зокрема Айзенгавер не хотів виявити, кого він більше бажав би мати на своїй листі: Ніксона чи кого іншого. Ніксон такий же сприйнятливий для нього, як був під час виборів 1952 року. В дальшому Президент, запитаний про своє становище в справі започаткованої Стассеном кампанії в користь губернатора Гартера, відповів, що Стассен, його спеціяльний дорадник в справах роззброєння, має повне право, як приватна людина, підтримувати кандидатуру губернатора Гертера на віце-президента. Стассен дуже добре виконує свої обов'язки в уряді і, закінчивши заплановану ним же кампанію в користь Гертера, він вернеться на своє офіційне становище в уряді. Так же само през. Айзенгавер пригадав журналістам, що Ніксон теж визнає за Стассеном і за конвенцією повну свободу вибору кандидатом на віце-президента такої особи, яка їм подобається. Таким чином — през. Айзенгавер підтримав у своїх висловленнях і Ніксона і Стассена, і конвенцію Республіканської партії. Щодо стану здоров'я, то Президент заявив, що після операції він почувається з кожним днем краще і що він вже тепер має силу виконувати обов'язки Президента в повному обсязі і матиме в майбутньому на протязі чотирьох років, якщо він буде обраний знов Президентом. Запитуваний журналістами про думку в справі пропозиції адм. Редфорда зредукувати на 800,000 збройні сили ЗДА, президент Айзенгавер відповів, що нова зброя і швидкість маневрування можуть заступити людську силу в армії і летунстві, але водночас підкреслив, що досі ніхто із офіційних чинників з конкретною пропозицією в цій справі не виступив. Виступаючи на пресовій конференції, през. Айзенгавер виглядав добре і свіжо, хоч і трохи худіше, як перед восьми тижнями, на своїй пресовій конференції ще перед операцією.

През. Айзенгавер виходить із літака, прибувши з Ґеттисбурґу до Вашинґтону.

Прихильники Кіфовера видвигають його кандидатуру на віце-президента

Вашинґтон. — Із резиґнацією сенатора Істеса Кіфовера з кандидатури на демократичного кандидата на президента, виникла рівночасно і в досить гострій формі справа демократичної кандидатури віце-президента. Сам сен. Кіфовер, зрікаючись дальшого змагання за кандидатуру на президента та закликаючи своїх прихильників підтримати кандидатуру Адлея Стівенсона, дав лаґідно до зрозуміння, що він в обставинах може прийняти кандидатуру на віце-президента на демократичному виборчому списку, очолюваному Адлеєм Стівенсоном. Тепер поважна частина тих делеґатів на конвенцію Демократичної партії, які піддержували кандидатуру Кіфовера на президента, зокрема всі делеґати з Висконсин і величезна більшість делеґатів з Міннесоти, енерґійно видвигають кандидатуру Кіфовера на віце-президента, вважаючи, що тільки це може здобути для Стівенсона голоси тих делеґатів, що в правиборах піддержували Кіфовера. Сам Стівенсон відмовився від коментара в цій справі, але і не виключив кандидатури Кіфовера як свого партнера. Натомість проти Кіфовера гостро виступають прихильники президентської кандидатури нюйоркського губернатора Гаримана, закидаючи Кіфоверові, що він, переходячи в табір прихильників Стівенсона, „зрікся ліберальних принципів". В загальному справа демократичної кандидатури на віце-президента нагадує дещо республіканські клопоти з тією ж кандидатурою та заповідає, що як на республіканській, так і на демократичній конвенціях саме проблема кандидатури на віце-президента готова стати головною справою.

В АМЕРИЦІ

● Бостонський федеральний Резервовий Банк спалює кожного дня старі або знищені банкноти на суму коло 500.000 долярів. Минулого року спалено в банку 102,299.000 долярів.

● Торговельна Палата ЗДА звернулася до президента Айзенгавера з проханням покласти вето проти прийнятих 84-им Конґресом змін у законі про Соціяльне Забезпечення. Президент палати Колман твердить, що виплачування допомог для нездібних до праці спричиниться до зредукування робочої сили у ЗДА.

● Контрольований республіканцями сенат Ню Джерзі відмовився затвердити колишнього суддю Найвищого Суду Джана О. Віґелова членом ради губернаторів Університету Рутґерса. Відмова мотивована тим, що Віґелов був правним заступником одного з нюйоркських вчителів, який не хотів зізнавати в конґресовій комісії для справ протиамериканської діяльности. Рішення сенату викликало гострий спротив у пресі і в деяких політичних колах, теж і збоку губернатора стейту Ню Джерзі Майнера.

● Тимчасовий уряд Арґентини звернувся до урядів Бразилії й Уруґваю з пропозицією почати спільні переговори в справі підписання пакту про оборону Південно-Атлантійського океану.

ПРЕДСТАВНИКИ ЕТНІЧНИХ ГРУП ВИСЛОВИЛИ СВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ДО РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПЛЯТФОРМИ

Вашинґтон. — Минулого вівтірка, 30-го липня, відбулась в столиці спеціяльна конференція проводу Республіканської партії з республіканськими представниками 12 етнічних груп в справі передвиборчої плятформи, що має бути ухвалена на недалекій вже конвенції Республіканські партії в Сан Франсіско. Представники національних груп обмінялись думками в першу чергу з сенатором Прескотом Бушом, що є головою республіканського Резолюційного комітету, який складається з 96 членів і завданням якого є приготовити текст плятформи. Українську групу заступав на цій конференції голова українського Відділу при Крайовому Комітеті Республіканської партії п. Дмитро Галичин, а участь в нарадах взяли теж проф. Лев Добрянський та п. Ст. Скубик. П. Д. Галичин зокрема пропонував підкреслити у плятформі американську допомогу визвольним рухам українського та інших поневолених Москвою народів, а проф. Добрянський рекомендував, щоб у плятформі були поіменно названі всі ті народи, що впали жертвою комуно-московського імперіялізму. Сен. Буш, що безпосередньо перед цими нарадами відбув довшу конференцію з державним секретарем Доллесом, запевняв, що теперішня республіканська плятформа буде в закордонно-політичних і визвольних справах багато більше „рішуча і поступова", ніж була попередня. Справу американської допомоги визвольним змаганням поневолених народів взагалі, а українського зокрема, як і справу динамічної американської визвольної політики обстоюватимуть на конвенціях обидвох партій, Республіканської в Сан Франсіско і Демократичної в Шикаґо, спеціяльні делеґації Українського Конґресового Комітету.

Президент підписав новий закон про соціяльне забезпечення

Вашинґтон. — В середу 1 серпня президент Айзенгавер підписав прийнятий 84-им Конґресом новий закон про соціяльне забезпечення, який встановляє нову систему виплат пенсій з титулу соціяльного забезпечення для осіб нездатних до праці і знижує з 65 на 62 вік жінок, що мають право одержувати пенсії із згаданого титулу. Водночас із підписанням закону през. Айзенгавер передав до опублікування заяву, в якій стверджує, що уряд завжди був за поширення соціяльного забезпечення, вводячи до закону відповідні поправки і доповнення. Уряд мав початково деякі застереження щодо змін в соціяльному забезпеченні, пропонованих Конґресом, але в останній редакції закону, прийнятій Конґресом, ці застереження узгляднено і виправлено і тому теж він — Президент, — не зважаючи на спротив з деяких індустрійних і торговельних кіл, цей закон підписав, вважаючи, що це у великій мірі спричиниться до економічної забезпеки американської нації. Обраховують, що згідно з постановами нового закону, який поширює соціяльне забезпечення на нездатних до праці вже у віці 50 років і на жінок у віці 62 років, податки від заробітних платень 53,000.000 робітників зростуть з днем 1 січня 1957 року на ок. 850,000.000 долярів. Коло 250.000 робітників уже нездатних до праці змогтимуть одержувати пенсії пересічно у висоті 75 долярів, починаючи з липня 1957 року. Дотеперішня ставка виносила 2% від заробітної платні для робітників і 3% для самостійних працівників. Вдови могтимуть одержувати пенсії вже у віці 62 літ. Працюючі жінки, які підуть у відставку з кінцем 62 року життя, одержуватимуть 80% місячної пенсії, що її одержують тепер забезпечені у віці 65 літ.

ПОЧАВСЯ ТРЕТІЙ З ЧЕРГИ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Керґонксон, Н.Й. —В середу 1-го серпня тут почався вже третій з черги курс українознавства, що його від трьох років організує Український Народний Союз для американсько-української молоді. Програма навчання на цих курсах, що тривають повних чотири тижні, включає українську мову в слові і письмі, українську літературу, історію, географію та всі інші знання про Україну, її нарід і його історію, творчість та змагання. На закінчення курсу студенти складають іспити та дістають свідоцтва. Під час курсів студенти живуть в двох гуртожитках, окремих для курсантів і курсанток, та крім навчання, користуються всіми великими вакаційними можливостями і виґодами Союзівки. Цьогорічні курси, що є під педагогічним протекторатом Українського Вільного Університету в Мюнхені ведуть два досвідчені педагоги: проф. д-р Василь Стецюк та проф. Іван Близнак, які мають в цьому вже відповідний досвід з минулих років. Святочне відкриття курсів відбулось у приявності професорів, студентів і деякої кількости гостей, що перебувають на вакаціях на Союзівці. Відкрив курси від імени Культурної Комісії при Головному Уряді УНСоюзу її секретар, ред. А. Драган, вітаючи професорів і курсантів, з'ясовуючи коротко ціль тих курсів та інтенції її організатора, УНСоюзу, і, вкінці, бажаючи їм і в цьому році таких блискучих успіхів, як вони мали в минулих двох роках. На ці ж теми промовляли коротко обидва інструктори, проф. В. Стецюк і проф. І. Близнак, управитель Союзівки, п. Данило Слободян, вітав курсантів від імени оселі, та з'ясував коротко програму і правильник перебування і поведінки курсантів на Союзівці, передаючи кожному писані інструкції; курсантка Карен Ляхович, яка вже минулого року брала участь в цих курсах, була речником дотеперішніх курсантів, виявляючи їх одушевлення навчанням і побутом, а з гостей коротко промовляли інж. Яримович та п. Юліян Павчак, ґратулюючи УНСоюзові за його ініціятиву та бажаючи курсантам найкращих успіхів. Після формальної частини відкриття, обидва професори полагодили вступні справи, поділивши курсантів на дві групи: більше і менше заавансовану у включених в програму знаннях. Уже на на відкриття курсів з'явилось 18 студентів, 10 дівчат і 8 хлопців, а деякі ще заповіли свій приїзд. Початкова група, яку вестиме проф. І. Близнак, має 10 хлопців і дівчат, а заавансована, яку веде проф. В. Стецюк, має 8 хлопців і дівчат. Між курсантами є п'ятеро, які вже раз брали участь у цих курсах.

● Австралійський прем'єр Мензіс прибув до Вашинґтону, щоб обговорити з президентом Айзенгавером низку актуальних справ, зокрема проблему Суезького каналу. Він плянує теж відбути розмову з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом після його повороту з Лондону. Мензіса зустрічав на летовищі державний підсекретар Герберт Гувер, мол.

Рада НАТО за збереження морсько-летунської бази ЗДА на Ісляндії

Вашинґтон. — Північно-Атлянтійська Рада, як постійний найвищий орган Організації НАТО, відповіла неґативно за просьбу уряду Ісляндії, щоб зліквідувати в Тефлявіку на Ісляндії американську морсько-летунську базу, яку перейняли б у власне відання ісляндські моряки й летуни. Проте Ісляндія може, за ісляндсько-американським договором з 1951 року, не застосуватись до погляду Ради НАТО. В такому випадку, Ісляндія може за 6 місяців від одержання відповіді від Ради НАТО повідомити уряд ЗДА, що вона не бажає собі мати далі на своїй території американських моряків і летунів і ЗДА обов'язані до року евакувати ту базу. Ісляндія впевняє, що вона зберігатиме надалі цю базу власними силами, але вона не має взагалі власних збройних сил. Вона залишається надалі членом НАТО і заявляє, що на випадок воєнної небезпеки вона знову звернеться до НАТО перейняти на себе охорону Ісляндії, але тепер — мовляв — безпосередньо не грозить війна й тому нема потреби зберігання в Ісляндії американських збройних сил.

Сирія схиляється до федерації з Єгиптом

Дамаск, Сирія. — Сирія, яка разом із Савді Арабією і Єменом, належить до тісного військово-політичного союзу з Єгиптом, захоплена останнім ходом президента Єгипту Нассера в справі Суезу, схиляється до затіснення взаємин із Єгиптом підписанням договору про своєрідну унію, чи федерацію двох країн. Єгипетський амбасадор в столиці Сирії, Дамаску, виїхав до Каїро із сирійським пляном такої унії. Вона устійнювала б єдність військових, фінансово-господарських, культурних і комунікаційних справ. Нова Федерація називалась би — „З'єдинені Арабські Держави" і мала б відкриті двері для дальших учасників, арабських держав. У кермі стояла б спільна Виконна федеративна Рада, була б скликана також Федеративна Законодатна Рада. Проте в сирійському проєкті багато дечого неясного — стверджує преса. Найбільшою трудністю є факт, що Сирія і Єгипет не мають спільних географічних і державних кордонів. У практиці це означало б тільки скріплення фронту проти Іраку, як члена Баґдадського пакту, і Йорданії, що має союзницький договір з Англією. Ці обидві арабські держави рішуче відмовляються від підпорядкування себе Єгиптові та погоджуються тільки з іншими арабами у ворожості супроти Ізраїлю.

Японсько-совєтські переговори йдуть як по груді

Москва. — Відкриті у вівторок цього тижня мирові переговори між Японією і СССР обмежились покищо до виголошення промов головами обох делеґацій: японським міністром Шіґемітсу і совєтським міністром Шепіловим. Шіґемітсу наполегливо настоював на давній японській вимозі, щоб СССР звернув Південний Сахалін і ті Курільські острови, що їх він окупував після останньої війни. Ці землі, казав японський міністер закордонних справ, були споконвіку японські і ніхто ніколи не квестіонував їх японської інтеґральности. Шепілов погоджувався звернути тільки острівці Габомаї і Шікотан та обіцяв повернути всіх японських воєнних полонених з підписанням мирового договору. Японці ж стоять на становищі, що воєнні полонені давно вже мали вернутись з полону і що цієї справи не можна в'язати з справою мирового договору. Об різниці думок в усіх цих справах розбились були японсько-совєтські переговори, ведені весною цього року в Лондоні.

Польські комуністи ніби обмежують свою ролю в державі

Варшава. — Польська об'єднана робітнича партія — насправді комуністична — офіційно заявила, що вона перестає безпосередньо керувати державними справами та обмежується на майбутнє до ролі „надхненника" польського уряду. Ця заява вміщена у довгому комунікаті, оприлюдненому після закінчення пленарної сесії ЦК тієї партії, яка востаннє радила в минулу суботу. Проте водночас з відсепаруванням себе від справ, які мають підлягати ніби виключно тільки державному урядові, партійний комунікат оприлюднює цілу низку „лібералізаційних" заходів, які належать до урядово-адміністраційної компетенції. Вони здебільша торкаються поправи соціяльних умов. Конкретно заповідається підвищення робітничих платень, заперечується, наче б був замір підвищити норми фабричних виробітків, признається різні полегші родинам низькоплатних робітників та касується від 1 січня 1957 р. обов'язок селян постачати молоко до державних молочарень. Резолюція польської комуністичної партії признає, що робітничий зрив у Познані був для неї „шоком". Польські комуністи признають, що робітники мали чимало причин до свого невдоволення умовинами життя і праці в Польщі. — Коментуючи той „лібералізуючий" зворот польської комуністичної партії, створеної Москвою, західня преса звертає увагу, що недавно приїздили до Польщі Булґанін, Жуков і Мікоян. Цей останній їздив теж до інших сателітних столиць. Ті поїздки московських диктаторів мали очевидячки на увазі — наказати підчиненим собі сателітним урядам і місцевим комуністичним партіям більше турбуватися за піднесення життьового стандарту населення, аніж боротьбою за владу і партійними доктринами, бо такі події, як недавня у Познані, підривають взагалі цілий комуністичний режим на Сході Европи.

Власники корабля „Андреа Дорія" скаржать шведську лінію за спричинення катастрофи

Ню Йорк. — Італійська лінія, яка була власником затопленого пасажирського корабля „Андреа Дорія", внесла формальний позов проти Шведсько-Американської Лінії, власника корабля „Стокгольм". У внесеній скарзі італійці обвинувачують шведів у причиненні зудару, який привів до затоплення корабля „Андреа Дорія." Зокрема стверджується в скарзі, що „Стокгольм" не дотримував визначеного для плавби курсу і що він занедбав стосування відповідних для плавби в мряці засобів обережности і сиґналізування. Крім того, — згідно з позовом, — „Стокгольм" не скористав з радарових влаштувань, існуючих на кораблі і не зменшив скорости плавби, наблизившися до італійського корабля. — Репрезентує італійську корабельну лінію й інші фірми, пошкодовані внаслідок катастрофи, нюйоркська адвокатська спілка — Віґгем, Інглер, Джонс і Гавстон.

ЗАХІД УСТІЙНИВ ОДНОСТАЙНУ ПОЛІТИКУ У СПРАВІ СУЕЗУ

БУДЕ СКЛИКАНА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ДЕРЖАВ. — ВІЙСЬКОВА АКЦІЯ — ЯК ОСТАТОЧНИЙ ЗАСІБ ПРОТИ ЄГИПТУ

Лондон. — Три західні держави, ЗДА, Англія і Франція, репрезентовані своїми міністрами закордонних справ на спільній конференції у Лондоні у вівторок 31 липня і в середу 1 серпня ц. р., що була кінцевою стадією одно-тижневих англо-французьких нарад з участю тільки заступника державного секретаря ЗДА, — дійшли в середу 1 серпня ц. р. до повного порозуміння щодо дальшої політики в справі Суезького каналу. Рішено склúкати в найближчому часі, найдалі до місяця, міжнародну конференцію заінтересованих держав, із запрошенням туди однаково Єгипту, як Совєтського Союзу. Три західні великодержави предложать міжнародній конференції проєкт створення постійної міжнародної організації, яка була б контрольно-надзірним органом над Суезьким каналом і ґарантувала б свободу плавби по ньому. З'єдинені Держави, репрезентовані на Лондонській конференції державним секретарем Дж. Ф. Доллесом, погодились цілком із Англією і Францією, що не можна залишати Суезького каналу під виключною і необмеженою контролею одного Єгипту, який в кожному непередбаченому моменті може спутати свободу міжнародної плавби тим важливим і життьово істотним для всього світу Каналом. Зате державний секретар висловив застереження проти неґайної військової акції, яка окупувала б Суезький канал. Така акція залишилась в орбіті можливостей, як остаточний засіб, якщо Єгипет відкинув би всяку ідею інтернаціоналізації вод Суезького каналу чи будь-якого обмеження беззастережної й односторонньої контролі Суезького каналу виключно лише Єгиптом. Найбільшим прихильником такої військової акції була і є Франція, яка вбачає в ній шанс позбутися у висліді такого збройного конфлікту — взагалі президента Ґамаля Абдела Нассера, як тієї людини, що — діставши амбіцію панувати над цілим арабським світом — грішми, зброєю і людьми активно допомагає альжирським партизанам та намагається остаточно зліквідувати французькі, а подекуди й англійські, впливи в середземноморському обширі та на Близькому Сході. Проте й самі Англія і Франція не пропонували ЗДА приєднатись до можливої військової акції на водах Суезу, бажаючи собі тільки „моральної підтримки" збоку Америки, що рівноважила б таку „моральну підтримку" Совєтів Єгиптові. Активна участь ЗДА в англо-французькій акції могла б, мовляв, спровокувати активну участь СССР по стороні Єгипту, а це з черги погрожувало б розпаленням третьої світової війни.

За часописними інформаціями — в Єгипті уважають вислід Лондонської конференції перемогою поміркованого становища З'єдинених Держав і тому престиж ЗДА значно зріс там. Як виявляється, єгипетський амбасадор Ахмед Гуссейн просив в минулу суботу заступника держ. секретаря Г. Гувера, мол., щоб ЗДА вплинули на припинення будь-якої „нервової" акції" збоку Англії і Франції і щоб вони своїм посередництвом уможливили „відкриті двері" для мирної полагоди конфлікту. Тому подорож Дж. Ф. Доллеса до Лондону вважається однаково прихильною відповіддю на запросини туди від Англії і Франції, як і на звернення Єгипту. През. Айзенгавер підкреслив на своїй останній пресовій конференції в середу 1 серпня що конфлікт за Суез є „дуже поважною справою" та ствердив, що Суезький канал є „життьовий" для ЗДА. „Мусимо дістати певність, що права світу не будуть порушені" — заявив Президент, додавши проте, що цю проблему треба „розв'язувати обережно, щоб бути певним, що ми справедливі і чесні", Запитаний журналістами, чи акція в справі інтернаціоналізації Суезького каналу не може спричинити подібної акції у відношенні до Панамського каналу, Президент ствердив, що в обох випадках „умови не є ті самі" та покликався на Константинопільську конвенцію, яка ствердила, що „Суезький канал завжди буде міжнародним водним шляхом, вільним для вжитку всіх народів світу". Тим часом амбасада Єгипту у Вашинґтоні оприлюднила офіційний єгипетський комунікат із твердженням, що Суезький канал є власністю Єгипту, так само, як англ. залізниці і вугільні копальні, що їх знаціоналізував був англійський уряд. Компанія Суезького Каналу, мовляв, не була власником Каналу, тільки адміністраційним органом, що його Єгипет мав повне право знаціоналізувати. З уваги на таке становище Єгипту, невідомо, чи він прийме запрошення на вирішену в Лондоні міжнародну конференцію, або, з'явившись там, чи він погодиться на надзірний міжнародний орган над Суезьким каналом.

В СВІТІ

● Крамниці і ресторани в Москві діждались гострої критики на сторінках московської „Правди". Вони, мовляв, ошукують державу і публіку. „Правда" закликає встановити гострішу державну контролю над крамницями та харчівнями і нарікає, що сама публіка, отже безпосередньо заінтересована сторона, виявляє малу заціклавленість до якости товарів, харчів і обслуги.

● „Національно - Трудовий Союз", реакційна російська еміґрантська організація видала „Провідник по СССР", автором якого є колишній емведист Ніколай Хохлов, що втік був на Захід. У цьому „Провіднику", що має 56 сторінок друку, вміщена ціла низка порад і пересторог для тих, що їдуть до СССР. В ньому звертається м. ін. увагу на те, що всі провідники і вся готелева служба в СССР — це аґенти МВД, які всі речі, що їх залишають відвідувачі в готелях, переглядають і фотографують. Хохлов подає свою колишню адресу в Москві, де залишив був дружину і сина, і просить туристів дізнатися про їх долю.

● Уряд Південно-Африканського Союзу виступив проти управління міста Кептавн, яке рішило прийняти до міської пожежної сторожі 48 не-білих. Організація міських службовців також звернулась в цій справі до управління міста з погрозою „вжити заходів самозбереження проти конкуренції чорної раси".

● Джавагарлал Неру, прем'єр Індії, який вернувся недавно з подорожі по Европі, заявив, що єгипетський диктатор Ґамаль Абдель Нассер, якого він бачив на спільній візиті у Тіта, нічого не згадував йому про плян націоналізації Суезького каналу. Неру сказав, що про цей акт єгипетського диктатора дізнався він з часописів. На зустрічі Неру, Тіта і Нассера у Бріоні, в Юґославії, Неру поставився дуже холодно до авантюрничих панарабських плянів Нассера.

● Тома Бурдійон, 32-річний альпініст, який недавно належав до дружини англійських альпіністів, що „здобула" найвищий у світі гірський шпиль Монт Еверест в Гімалаях, згинув у Швайцарії, впавши в пропасть під час виправи на гору Авссерберґ в альпійському масиві Летчберґ.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА ЖЕРТВА ЧЕРВОНОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ

Серед поширюваних з Москви або за спонукою Москви з інших комуністичних країн закликів і запевнень про коекзистенцію, мирне співжиття і пошанування невтральности, протверезливим громом дійсности пролунала вістка про події в Бірмі. Несподівано для світу і для нападених червоно-китайські військові з'єднання вмаршували на територію Бірми фронтом шириною на всю просторінь китайсько-бірманського кордону (яких 500 миль), врізуючися на 60 миль в глибину країни. Простір, зайнятий несподіваним наїздом червоних китайців, такий великий, що в нормальних обставинах треба б було тижнів, а то й місяців затяжної війни, щоб здобути його з допомогою зброї.

Інвазія, як признають самі бірманські офіційні чинники, була дуже дбайливо й докладно розплянована і приготована в Пейпінґу. Проходила вона, навіть своєю несподіваністю, за наперед встановленим пляном і, як виходить з останніх повідомлень, подумана не як тимчасова акція, а як „тривала окупація" широких областей Бірми, що їх стратегічну важливість виявили і підкреслили вже воєнні операції під час другої світової війни, проводжувані збройними силами ЗДА у війні з японцями.

Нова китайська „операція" нагадує „мирну" окупацію китайськими комуністами Тибету в 1951 році не тільки своєю несподіваністю і підготовленістю, але й часом, обраним на її переведення. Так само, як в 1951 році, коли китайські комуністи окупували збройною рукою беззбройний і безборонний Тибет під час найбільшого розгару корейської війни, так і тепер ці ж самі комуністи провели інвазію на безборонну Бірму під час великого міжнародного напруження і сконцентрування уваги країн Заходу на куди важливішій і життьовішій для них справі: націоналізації Суезького каналу єгипетським президентом Нассером. В випадку Тибету розрахунок китайських комуністів був дуже простий і саме цим виправдав себе вповні. Тибет повелося їм зайняти не тільки без одного пострілу, але й без будь-якого протесту збоку Заходу і навіть найбільш загроженої окупацією Тибету невтралістично настроєної Індії. Китайські комуністи, а за ними й Москва, мають всі підстави сподіватися, що й окупація північних областей Бірми пройде їм так само безкарно й успішно, як окупація Тибету, і що ніхто на Заході й пальцем не кивне, щоб примусити червоних китайців віддати Бірмі загарбане.

Нову агресію й утривалення її „здобутків" вможливила і вможливлює поведінка уряду не тільки заатакованої, але й загроженої в самому своєму існуванні Бірми. Він зустрів наїзд комуністичних військ достоменно так, як зустрічає напад велетенського полоза переляканa й безпомічна його жертва — звірина чи птах. Бірманський уряд заперечив передусім повідомлення про важку ситуацію Бірми, мовляв, вона не є така загрозлива, як це розголосили по світі пресові аґенції, і в дальшому заявив, що він справу наїзду червоно-китайських військ на бірманську територію передав до уваги і на розгляд ... червоно-китайського уряду, сподіваючися з допомогою безпосередніх переговорів домогтися виведення комуністичних військ. Проголошує такі заяви і сподіванки уряд невтральної Бірми, яка не є членом СЕАТО і не має з іншими великодержавами таких двосторонніх оборонних договорів, як їх мають із ЗДА Японія, Південна Корея і національний Китай, водночас із ствердженням, що „ситуація, спричинена очевидним порушенням бірманської суверенности, є дуже „поважною" й обвинувачуючи делікатно китайських комуністів, що вони забувають про „п'ять основних принципів коекзистенції", які були досі базою дружніх взаємин між обидвома країнами ...

Чи послухає благальних закликів і пригадок своєї безпомічної жертви, загроженої водночас своїми ж комуністичними диверсантами зсередини, червоно-китайський полоз — треба дуже сумніватися. Знаючи совєтсько-комуністичні методи, треба сподіватися, що Пейпінґ з допомогою доконаних фактів хоче поширити свою сферу впливу в південно-східній Азії і здобути нові випадові бази не тільки проти В'єтнаму, але й проти невтральної Індії, що її для іронії ніби очолює невтраліст і пропаґатор „п'ятьох основних принципів коекзистенції" Неру. Заворожені й обезволені зміїними поглядами полоза невтральні сусіди червоного Китаю можуть стати, як і Тибет чи Бірма, приреченими на загин жертвами, збагнувши, як вже багато разів бувало, запізно всю справжню суть комуністичної моралі й етики. Покладати ж надії, як це роблять на Заході, на те, що внаслідок своїх „доконаних фактів" червоний Китай „втратить обличчя" в очах азійських народів, справа даремна, бо комуністичним аґресорам, якщо йде про здійснення їх основних цілей, часова, а то й тривала „втрата обличчя" в очах поневолених або поневолюваних народів справа цілком таки байдужа.

ІСТОРИЧНИЙ СЕРПЕНЬ 1956 РОКУ

Внутрішня ситуація в З'єдинених Державах і актуальні міжнародні події виправдують прив'язування великої ваги до серпня місяця, в який ми вступили, як до часу приймання постанов історичної важливости. Спеціяльно в н у т рішньоамериканські відносини „замотались" в останньому тижні так, що перекинули деякі пляни навіть самого Президента. І так, читали ми, Президент, який вернувся минулого вівтірка 24 липня ц. р. з Панамської конференції, задумував був скласти про неї широку заяву до нації або зараз на летовищі Вашингтону, або навіть через радіо. Тим часом політична атмосфера — мовляв — не сприяла такому виступові, бо зацікавленість всього політичного світу була зосереджена на закордонній справі Суезу та внутрішній справі — конфлікті всередині Республіканської партії в зв'язку з кандидатурою на віце-президента, а широка маса громадян була до глибини схвильована трагічним зударом двох кораблів-велетнів. І дійсно, на тлі цих останніх подій Панамська зустріч 16-х американських президентів і 4-х президентів-електів та підписання ними „Деклярації Ідеалів" — перестали користуватись на сторінках часописів великими заголовками.

Виступ Геролда Стассена, спеціяльного уповноваженого Президента в справах роззброєння і в цьому характері члена уряду, проти кандидатури Ричарда Ніксона на становище віце-президента, і то власне напередодні повороту Д. Д. Айзенгавера з Панами, був „бомбою", але — як запевняють знавці вашингтонських відносин — насправді був логічним вислідом закулісових розмов між чільними діячами Республіканської партії, що велись протягом місяців. Правда, особа теперішнього віце-президента Ричарда Ніксона була завжди „спірною" більше для демократів, як республіканців (головно з-за його промови під час передвиборчої кампанії восени 1952 року, в яких він гостро атакував Демократичну партію і її діячів у зв'язку з комуністичною інфільтрацією за попередніх каденцій), проте й серед самих республіканців не всі були і є звеличниками Ніксона. Так зване „ліберальне" крило в Республіканській партії, в якому власне Геролд Стассен є одним із лідерів, побоюється, що коли б доля судила Ричардові Ніксонові стати президентом ЗДА, то він — прихильник найтвердішої політики супроти СССР і комуністичного Китаю — перевів би зміну дотеперішньої політики допомоги різним країнам у широкому світі, головно невтральним, поклавши головний натиск на збройну силу самих ЗДА та упривілеювавши найвірніших союзників Америки. Чому Геролд Стассен поручив саме Християна Гертера, теперішнього губернатора стейту Массачуссетс, як кращого, аніж Ніксон, кандидата на віце-президента, „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" пояснює тим, що саме Гертер був головою Комісії, яка виготовила проєкт Пляну Маршалла про економічну допомогу чужим країнам. Хоч після того, як сам Х. А. Гертер погодився висунути на конвенції Республіканської партії, що починається в Сан Франсіско 21 серпня ц. р., кандидатуру Ричарда Ніксона на віце-президента, „Ню Йорк Таймс" назвав Стассена „найсамотнішою людиною у Вашингтоні", проте впертість Стассена в його кампанії проти Ніксона переконує, що він напевне не виступив і не діє тільки з власного почину. Сам він ствердив, що в своїй довшій розмові з през. Айзенгавером у понеділок 30 липня, під час якої дістав одномісячну відпустку задля більшої свободи рухів у своїй партійно-політичній кампанії, Президент не підтримав його в його поході проти Ніксона і не знеохотив. Перед журналістами він підкреслив факт, що Президент ані разу не наполягав на припиненні будь-якої акції проти кандидатури Ніксона, хоч міг би зробити це короткою телефонічною розмовою. Геролд Стассен, який став у 1938 році, на 31-му році життя, губернатором Міннесоти, потім був ним переобраний і з того посту сам зрікся в 1943 р., відзначився як морський старшина, є співавтором чартеру Об'єднаних Націй, був президентом Пенсилвенійського університету, адміністратором фондів закордонної допомоги, головним промовцем на конвенції республіканців у 1940 р. і одним із трьох кандидатів на трьох останніх конвенціях Республіканської партії — занадто поважна й впливова людина, щоб можна було легковажно ставитись до будь-якого його публічного виступу.

Таким чином Республіканська конвенція 21 ц. м. у Сан Франсіско заповідається трохи гарячішою, аніж передбачалось ще два тижні тому. Один чільний американський політичний журналіст у Вашингтоні допомагав Стассенові стилізувати листа до Ніксона з закликом — самому зректися кандидатури з увагою на користь Республіканської партії у листопадових виборах. Отже, не виключені й несподіванки. Тому, що кожний віце-президент є потенціяльним президентом (на 34 президентів ЗДА шість віце-президентів стали головами держави внаслідок смерти президента), а ЗДА є керівною державою у вільному світі, то й теперішній ніби „внутрішньо-родинний" спір серед республіканців викликав зрозуміле зацікавлення й у широкому світі.

Після призначення „кінотером" — головним промовцем — 36-річного губернатора з Теннесі Франка Дж. Клемента на конвенції Демократичної партії, що відбудеться 13 серпня ц. р. у Шикаґо, поважно зросли шанси Адлея Стівенсона, як кандидата на репрезентанта Демократичної партії у президентських виборах. Франк Клемент — це, так би мовити, „динамічний промовець", який матиме поле для попису, як речник палкої і неперебірливої опозиції до теперішньої республіканської адміністрації. Керівництво Д е м о к р а т и ч н о ї партії, що підтримує А. Стівенсона, вибрало Франка Клемента з трьох причин: його відомого темпераменту промовця, його приналежности до Півдня, щоб піти по лінії амбіцій південних стейтів, і його прихильности до Стівенсона. Хоч земляк Клемента, кол. суперник Стівенсона сен. Кіфовер зрікся своєї кандидатури, проте грізним суперником залишився ще нюйоркський губернатор Гарримн. Пишуть, що Гаррі Труман невдоволений з цього вибору, бо, хоч він у 1952 році „винайшов" і перевів через конвенцію Стівенсона, тепер він радше підтримує Гарримана, дармащо назверх манифестує „невтральність".

Головний промовець Республіканської конвенції — губернатор стейту Вашинґтон Артур Б. Ланґлі, є протилежністю Клемента: статечний, поважний, зрівноважений. Його вибрали для достойного проголошення кандидатури Д. Д. Айзенгавера, з розрахунком, що коли навіть будуть закулісові суперечки серед конвенційних делеґатів над кандидатурою віце-президента, то вони залишаться за кулісами. Роля конвенційного „кінотера" має скріпити авторитет і популярність губернатора Ленґлі і цим допомогти йому при кандидуванні до Сенату проти теперішнього демократичного сенатора Воррена Меґнусона. Проте, все завдання головних промовців на виборчих конвенціях американських партій зводиться насправді тільки до виголошення промови, якою, мимохідь кажучи, делеґати в масі мало цікавляться. Це — почесна, але коротка й по суті формальна місія, яка нічого не вирішує і нічого нового не розкриває. Історичне значення цих конвенцій у тому, що на них покликують людину, яка потім стає при кермі наймогутнішої країни світу.

Ярослав Курдидик

„ЄГИПЕТСЬКИЙ ГІТЛЕР" СКИДАЄ МАСКУ

Диктатор Єгипту Нассер старався довгий час вигравати ЗДА й Англію проти СССР з тим розрахунком, щоб стягнути з цих країн якнайбільшу допомогу на побудову Асванської греблі. Вислід цієї хитрої гри виявився для самого Нассера несподіваний, бо ЗДА відмовилися фінансувати цю колосальну будову, загальні кошти якої оцінюють приблизно на 1,300.000.000 долярів, а Совєти, з свого боку, заявили, що їм також не на руку включатися в цю справу.

Не треба забувати, що побудова Асванської греблі над Нілом має вітальне значення для Єгипту, і, коли при теперішньому прирості населення не вдасться поширити річища Нілу, тоді цій країні загрожуватиме „наступ пустині", що рівнозначне цілковитому звуженню господарсько-рільничої експансії. Ще важніше від того факт, що якби Єгиптові вдалося побудувати Асванську греблю, то ця країна змогла б побільшити у вісім разів продукцію електроенергії і таким чином значно поширити свій внутрішній промисл. Велетенські, мертві простори Єгипту перетворилися б під благодатним впливом вологи на урожайні поля, і тоді роля його була б в політичній констеляції того простору, хоч-не-хоч, домінантною.

Нассер знає, що якби йому вдалося зреалізувати свій задум, то не тільки населення Єгипту, але й весь арабський світ, дивилися б на нього, як на найбільшого добродія Близького Сходу.

ЗДА не приховували свого зацікавлення в тому, щоб включитися в цю конструктивну справу із щирим задумом допомогти Єгиптові в його економічній та господарській розбудові і таким чином витягнути цю державу з-під щораз більшого впливу на неї СССР. Однак, Нассер підвів Захід в його політичних плянуваннях і, подібно, як це робив колись Гітлер, почав своєю демагогією викликати сумнів, чи він буде додержувати міжнародних договорів, які зобов'язують Єгипет ще від 1888 і 1904 років і за якими Суезький канал в 1968 році мав би стати вільним і перейти у повну власність Єгипту.

Як виходить з останніх політичних потягнень Єгипту, Нассер, замість допомоги, отримав від СССР „пораду", як йому поступати, щоби помститися на Заходові за те, що він відмовився побудувати йому Асванську греблю. І він поступив, згідно з тою порадою так, як колись Гітлер та Муссоліні — поставив західній світ перед доконаними фактами. Проголосивши себе необмеженим „самовладцем", Нассер починає наслідувати навіть у своїх заявах бувших диктаторів, і в своїй промові проголосив патетично, що „Єгипет хоче спертися тільки на власну силу, власні мускули і власні фонди" ...

Вслід за патетичними словами пішли й патетичні вчинки. Нассер „знаціоналізував" Суезький канал, а всю його зону проголосив мілітарним тереном, на якому зобов'язують воєнні закони. Це означає, що коли б хтось із чужинців, яких в обслуговуванні каналу працює 44%, не з'явиться до праці, тому загрожує арешт і тюрма, а тим, які відважаться відкрито виступати проти воєнного права, загрожує ще суворіша кара.

Щоб трохи злагіднити свої драконівські розпорядки у згаданій зоні, Нассер заявив водночас, що його дипломати й дорадники будуть намагатися знайти компромісову розв'язку в тому, щоб, зберігаючи свою невтральність, розплатитися з теперішніми „шеровцями"-власниками. Він пропонує створити для цього окремий фонд, який розплачуватиметься з чужинецькими уділовцями, але тим, які відмовляться піти назустріч і прийняти евентуальну сплату, Єгипет не дасть ніякої компенсації.

Отже, Нассер розраховує, що коли держави, які користуються переїздом через Суезький канал, заплатять йому річно 100 мільйонів дол., він сам без нічиєї ласки побудує собі греблю над Нілом. Але суть в тому, що про цю справу не може рішати самий тільки Нассер, і підхід його до питання Каналу звужений і еґоїстично викривлений.

Дуже гостро зареаґувала на заяву про націоналізацію Суезького каналу західня преса. В ній можна знайти натяки та суґестії, що розтягаються від крайньо драстичних та безоглядних, які добачують в діях Нассера провокативне „казус беллі" — отже дораджують вжити запобіжних заходів, щоб цю справу з місця спаралізувати, — аж до таких, які дораджують поступити дуже розсудливо й обережно, щоб не дати втягнути себе в льокальну, але дуже коштовну війну, подібно, як це було з Кореєю.

До пропозиції компенсації, яку висуває Нассер, західня преса ставиться із недовір'ям, наводячи, як арґументи, факти, що останні поступки „єгипетського Наполеона" не дають ніяких надій на те, що з ним можна знайти якусь задовільну розв'язку, корисну для контрагентів.

Перед Заходом постають різні прикрі комплікації, яким треба чимскоріше запобігти:

1) У зв'язку з положенням, яке може витворитися в суезькій зоні, Захід, щоб не порушити балансу сил у середземноморському обширі, буде примушений підсилити забезпечення своїх інтересів у тому обширі й тим самим приспішити розв'язку кризи на Кипрі, значення якого радикально зросло. 2) Те, що готове впасти на Єгипет, як перша відплата за зірвання міжнародного договору про плавбу через Суезький канал, буде своєрідний господарський бойкот, ембарґо й можлива блюкада. 3) Як черговий ступінь конфлікту у тому обширі може постати загроза вибуху війни, бо слід рахуватися з фактом, що ані Англія, ані Франція, а тим паче ЗДА, які тримають свою могутню фльоту на Середземному морі, не будуть байдуже приглядатися, якщо Єгипет застосує силу або затарасує переїзд кораблям котроїнебудь із згаданих країн.

Не збираємося „ворожити" Нассерові нічого злого, але цілком приймаємо відому аксіому, що „хто сіє вітер, збиратиме бурю".

В кожному разі, ясністю і спокоєм з того боку не заносить ...

Мґр. Володимир Бучацький

ГРАНИЦІ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ ВІД ЗАХОДУ

Одною з головних проблем нашої незалежної держави по розвалі комуністичної тюрми народів буде скоре і дефінітивне усталення її західніх границь. Тут будемо мати діло з сусідом, що від зарання нашої історії аж до останніх часів вперто посягав на ці наші споконвічні території, називаючи їх „польськими кресами". Вправді, теперішній польський комуністичний уряд під диктатом Кремлю погодився на теперішні границі з Совєтською Україною і Білоруссю, але будучий національний польський уряд напевно занулює всі комуністичні заяви.

Що воно буде так, а не інакше, доказом є „Конвенція Конґресу Американської Польонії", що відбулася минулого червня у Филаделфії. Між іншими ця конвенція схвалила одноголосно ось яку резолюцію (подаю в дослівному перекладі): „Оборона історичних західніх земель від посиленого німецького ревізіонізму, а тим самим задержання теперішніх границь на заході вздовж Одри та Нісси і повернення Польщі східніх земель разом з бастіонами польськости Вильном і Львовом в границях, означених Ризьким трактатом з р. 1921 — це конечність, яка дає ґарантію створення противаги згаданим імперіялізмам".

Якщо це для поляків є „конечність", треба нам тепер уже сподіватися, що в будуччині може прийти до завзятої війни з поляками, які всі свої сили кинуть на здобуття наших західніх земель. Нашим обов'язком уже тепер є усвідомити собі всі грядучі небезпеки і передусім чітко означити, які мають бути наші постійні західні кордони.

В останній світовій війні кордони між Польщею та Совєтською Україною без нашої волі та згоди визначувано два рази. В умові Гітлера з Сталіним 23 серпня 1939 р. прийнято як границю ріки Сян та Буг, і границя та була дійсною повних два роки. Вона була для нас некорисною, бо полищала Польщі Підляшшя, Холмщину та цілу Лемківщину з частиною Ліського повіту.

Вдруге ця сама справа увійшла на світову арену під час пертрактацій в Ялті між Сталіним, Рузвелтом і Черчилом в лютому 1945 р. Сталін зажадав тих самих границь, які означено в р 1939, але погодився на пропозицію Черчила, який забажав піти на руку полякам. Тоді усталено, як границю, т. зв. лінію Керзона, яка з малою зміною існує і досі. Границю цю запропонував у грудні 1918 р. лорд Керзон урядам Польщі і Західньої України як компромісову розв'язку, але уряд Західньої України на це не погодився. І зовсім слушно. Крім майже тисячі наших старовинних сільських осель, ми втратили цілий ряд королівсько-княжих міст, як ось Білу Підляську, Володаву, Холм, Грубешів, Любачів, Чесанів, Перемишль, Бірчу, Улюч, Устріки, Лісько, Сянік, Дуклю, Тиляву, Криницю і Мушину. Ми втратили ціле наше ґірське плем'я лемків, яке, висунене найдалі на захід, 600 літ боролося хоробро з польським натиском і в тій боротьбі не втратило ні одної своєї оселі. Під час визвольної українсько-польської війни лемки утворили на своїй території Сяніцький Комісаріят Української Народної Республіки, а весною 1939 р. лемківські леґіні пішли лавою на оборону Срібної Землі. Опісля вступили вони масово в ряди бійців УПА, а вся людність Лемківщини всіми силами й способами допомагала відділам УПА в їхніх боях.

Хоч територія Лемківщини йде місцями вузьким поясом аж по ріку Попрут, прилучення Лемківщини до Матерpíка можливе до переведення. За політичною словацькою границею прилягає до Лемківщини П р я ш і в щ и н а, рівнож українська етнографічна територія. Тієї землі нам рівнож не вільно полишити на поталу чужої асиміляції.

І чи рівнож маємо полякам віддати на поталу наші споконвічні княжі землі — Підляшшя і Холмщину? Їхнє стійке населення від половини 19 століття аж до останніх років перетерпіло цілу ґегенну страждань і зазнало величезних кривавих втрат від московського царату та ненаситних польських „рицежи кресових".

Яка ж повинна бути для нас на будуче тверда та непохитна програма щодо західніх границь Соборної України? Це вже проголосила в жовтні 1918 р. у своїй проклямації Українська Національна Рада устами наших тодішніх провідників. В половині жовтня австрійський цісар Карло видав маніфест, в якому заповів зміну устрою Австрії на федерацію національних держав і закликав всі народи Австрії створити з усіх своїх послів національні сойми. На підставі цього маніфесту, д-р Евген Петру-

(Закінчення на стор. 5-ій)

ЧИМ ДАЛІ ТИ ВІД МЕНЕ...

Чим далі ти від мене,
тим міцніше
Кохання
наші зв'язує серця...
А в декого буває
часом гірше,
Мов павутина,
рветься нитка ця.
І, може, довго
слід від рани серця
Носити буде хтось із них,
а втім
Хай краще раз
любов така порветься,
Як мають бути
вузлики в житті.

ОЛ. БОГАЧУК

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(45)

Кость Кисілевський

НАУКОВІ ПРАЦІ ІВАНА ФРАНКА

В науковій праці Франко почував себе передусім робітником, що дає основи культурі, що між ґранітові частини фундаменту сипле „труск і обломки" та лучить їх цементом. Він був свідомий своєї мети й придатности: „У нас довго ще будуть потрібні такі, як я, щоб розбуджувати інтерес до духового життя і громадити матеріял, обтесаний бодай згрубшого. Фундаменти все так будуються, а тільки на таких фундаментах, на таких стінах може з часом здвигнутися пишне, сміле склепіння."[7]

Про різнородність своїх наукових і творчих інтересів Франко сказав прилюдно: „Я завжди бажав бути не поетом, не вченим, не публіцистом, а передусім чоловіком — і через те розстрілювався у своїй діяльності, бажаючи обняти цілий круг людських інтересів."[8]

Оцінюючи Франкову наукову діяльність за 40 років, проф. Олександер Колесса написав такі знаменні слова: „Не можна відділювати поета від повістяра, від ученого. Всюди ті самі пружини й розгінні сили його психічної динаміки. У Франка було бажання бути цілим, повним, освіченим, живим, діяльним, зв'язаним усіма нервами із сучасним життям свого народу, його потребами, задачами, змаганнями, — запал до науки, до знання, до розуміння здобутків вселюдського духа і загальнолюдської культури, щоб перенести їх до рідного краю, защепити їх тут."[9]

Супроти таких заяв самого Франка та його сучасників (О. Колесса, М. Возняк, В. Сімович, В. Радзикевич і ін.) вражає нас диймаво тенденційне змагання совєтських науковців підпорядкувати всю Франкову наукову працю виключно під матеріялістичні принципи та російську настанову. Дивними є оцінки Франкової праці на полі фолкльору, що їх подає Олексій Дей, приписуючи Франкові матеріялістичне розуміння залежности культурного розвитку народів виключно від соціяльно-економічних умов їх життя,[10] як також критичне його ставлення до „буржуазних компаративістів у науці про народну творчість" і до „міґраційної школи."[11]

З другого боку ми не можемо погодитися з думкою проф. Дмитра Чижевського, що зараховує Франка до дослідників т. зв. філологічного напрямку в українській літературі, який присвячував найбільше уваги критиці тексту, встановленню найстаршої форми пам'яток та історії їх передачі.[12] Навпаки, Франко у своїй найбільшій науковій праці, а саме „Апокріфи і леґенди з українських рукописів", підкреслює те, що йому залежало передусім на аналізі наймолодших текстів, — які свідчать про поширення та міґрацію мотивів, — а не на викритті т. зв. прототипів даного тексту та його історії.[13]

Суспільно-політична проблематика його молодечих праць на тлі матеріялізму, про яку говорять усі його біографи, якої й ми теж не заперечуємо, відповідала передусім тогочасному духові, цікавила всіх тодішніх дослідників, не тільки Франка. Це треба мати на увазі, коли підходимо до його наукового світогляду. Згодом заступила її у Франковому досліді історичнолітератрна тематика, і в тому немає нічого дивного, бо еволюція Франкової думки домагалась постійно нових, актуальних розв'язок і підходів. Не був це еклектицизм, як думає О. Колесса, а потреба його живого, допитливого ума та чуття.

[7] Іван Франко. Вибір із творів. НТШ 1956, 392 стор.

[8] Там же.

[9] Наукова діяльність І. Франка. Літературно-Науковий Вістник за 1913 р., 63 т.

[10] Олексій Дей. Іван Франко і народна творчість. Державне Видавництво художньої літератури, Київ 1955.

[11] Там же, 123 стор.

[12] Дмитро Чижевський. Історія української літератури. УВАН у США, 1956, 10 стор.

[13] Передмова до „Апокріфів і леґенд".

ПРОТОКОЛ
З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 21-го до 25-го ТРАВНЯ 1956 РОКУ НА „СОЮЗІВЦІ" В КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(3)

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСИРА УНСОЮЗУ Р. СЛОБОДЯНА

(Продовження)

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА СТАРШИХ ЧЛЕНІВ І МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ.

Майно старших членів з кінцем 31. грудня 1955 р.	$15,019,442.31	
Майно молодечого департаменту з кінцем 31. грудня 1955 р.	2,700,943.04	
Загальне майно старших членів і молодечого департаменту		$17,720,385.35
Активи не втягнені до загального маєтку.		
Відсотки від бондів платні в 1956 р.	$138,229.12	
Відсотки від морґеджів платні в 1956 р.	5,120.00	
Відсотки від чл. позичок платні в 1956	6,299.59	
Разом відсотки від інвестицій		149,648.71
Залеглі місячні вкладки з відділів не більше як 60 днів платні з кінцем 31. грудня 1955 року	$12,846.07	
Рахунки платні друкарні за праці, друки, оголошення і т.п. платні 31. грудня 1955 року	3,149.30	
Разом з міс. вкладок і пл. рахунки		15,995.37
Разом не втягнені активи		$165,644.08
Разом майно старших членів і молодечого департаменту і не втягнені активи до заг. майна		$17,886,029.43
Обниження актив:		
Рахунки платні за праці, друки, оголошення і т.п.	$3,149.30	
Друкарня	10,543.79	
Запорука майбутніх податків на проданих реальностях	2,409.25	
Разом обниження актив		16,102.34
Загальне майно по відтягненні не призн. актив		$17,869.927.09
РЕЗЕРВА, якої вимагають асекураційні закони на забезпечення членських грамот		$12,687,798.00
Сирітський фонд (сирітські части і платні відсотки обчислені до дня 31. грудня 1955 року)		91,387.56
Невиплачені посмертні запомоги, ендавмент і т.п.		23,634.02
Дивіденда для членів на 1956 рік		128,000.00
Вкладки вплачені згори		225,575.75
Невиплачені нагороди за нових членів		8,748.00
Інші виплати		1,475.00
Резерва на забезпечення інвестицій в бондах		81,025.96
Передплата „Свободи" заплачена згори		6,157.18
Разом		$13,253,801.47
Спеціяльна резерва на забезпеку інвестицій і смертности	$425,000.00	
Надвишка резерви й інші фонди	4,191,125.62	
Разом надвишка резерви і інші фонди		4,616,125.62
Разом		$17,869,927.09

ОЦІНКА ГРАМОТ З КІНЦЕМ 31. ГРУДНЯ 1955 РОКУ. ПОСМЕРТНІ ФОНДИ ВИКЛЮЧНО

	Старші члени	Молод. Деп.	Разом
Признані активи	$14,509,046.91	$2,657,209.44	$17,166,256.35
Резерва, якої вимагають асек. закони	10,713,494.00	1,974,304.00	12,687.798.00
Невипл. посм. запомоги й інші виплати	301,029.87	104,966.19	405,996.06
Спец. резерва на забезбезпеку інвестицій і смертности	425,000.00		425,000.00
Разом обдовження	$11,439,523.87	$2,079,270.19	$13,518,794.06
Надвишка резерви	3,069,523.04	577,939.25	3,647,462.29
Разом	$14,509,046.91	$2,657,209.44	$17,166,256.35
Оцінка грамот	126.8%	127.8%	127.0%
Смертність в обох департаментах			58.9%
Відсотки від інвестицій всіх фондів			3.04%
Відсотки тільки до посмертних фондів			3.14%

ЗІСТАВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ СТАРШИХ ЧЛЕНІВ І МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ В 1955 РОЦІ.

ГОТІВКА:

З кінцем 1954 р. було готівки в банках	$331,655.73
Депоновано в банках в 1955	3,029,227.92
Відсотки від готівки	161.31
Разом	$3,361,044.96
Виплачено готівкою в 1955 році	2,973,689.19
З 31-им грудня 1955 р. остається готівка в банках	$387,355.77

МОРҐЕДЖІ:

З 31-им грудня 1954 р. було інвест. в морґеджах	$698,108.39
За час від 1. січня до 31. грудня 1955 р. інвестовано в морґеджах	187,000.00
Разом	$885,108.39
За час від 1. січня до 31. грудня 1955 р. сплачено морґеджів	57,058.64
З 31-им грудня 1955 р. остается на 80 морґеджах	$828,049.75
Звичайні морґеджі	$816,143.04
Морґеджі Федеральної Мешк. Адм. (F.H.A.)	11,906.71
Разом	$828,049.75

ІНВЕСТИЦІЇ В БОНДАХ:

З 31-им грудня 1954 р. було інвест. в бондах	$14,740,399.47
За час від 1. січня до 31. грудня 1955 р. закуплено бондів і стаків	1,307,588.51
Підвищено вартість інвестицій в бондах	2,359.26
Заробок на бондах	1,503.20
Разом	$16,051,850.44
Сплачено бондів на суму	80,007.35
Перенесено на обниження вартости інвест. в бондах	9,875.24
З кінцем 31. грудня 1855 року остається на бондах і стаках	$15,961,967.85

ЗІСТАВЛЕННЯ:

З кінцем 31. грудня 1954 р. було інвест. в бондах	$14,740,399.47
Закуплено і збільшено вартість інвест. в бондах	1,309,947.77
Разом	$16,050,347.24
Сплачено або обнижено вартість інвест. в бондах	88,379.39
З кінцем 31. грудня 1955 року остається на бондах і стаках	$15,961,967.85

ЯКІСТЬ БОНДІВ:

		%		%
Бонди Злуч. Держав	$1,164,250.00	7.29		
Бонди Канадійські	327,028.13	2.05		
Разом державні бонди			1,491,278.13	9.34
Бонди стейтів ЗДА	472,296.84	2.96		
Бонди провінцій Канади	836,421.13	5.24		
Разом стейтові і провінціональні бонди			1,308,717.97	8.20
Бонди муніципальні ЗДА	1,283,170.89	8.04		
Бонди муніц. Канади	174,361.98	1.09		
Разом муніципальні бонди			1,457,532.87	9.13
Бонди залізничих компаній Злучених Держав	1,229,935.13	7.71	1,229,935.13	7.71
Бонди публічної вжиточности Злуч. Держав	10,286,605.54	64.44	10,286,605.54	64.44
Бонди індустріяльні Злучених Держав	75,686.25	0.48		
Бонди індустр. Канади	102,211.96	0.64		
Разом			177,898.21	1.12
Разом інвестиції в бондах			$15,951,967.85	
Стаки банкові Злучених Держав			10,000.00	0.06
З кінцем 31. грудня 1955 року остає інвестицій в бондах і стаках			$15,961,967.85	100.00

ПОЗИЧКИ ЧЛЕНАМ:

З кінцем 31. грудня 1954 р. було на чл. грамотах	$311,983.05
В 1955 році видано нових позичок	26,082.00
В 1955 році додано відсотки від позичок	12,541.38
В 1955 році перенесено грошеві звороти до позичок	1,001.13
Разом	$351,607.56
В 1955 році сплачено позичок	44,628.16
В 1955 перенесено позички до грошевих зворотів	2,339.27
З 31-им груднем 1955 р. остається на 1,771 позичках	$304,640.13

РЕАЛЬНОСТІ:

З 31-им грудня 1954 р. було інвестовано на реальн.	$317,328.06	
В 1955 році продано дві реальності, на котрих книжкова вартість була	87,000.00	
В 1955 році обнижено вартість інвестиції на власнім домі, 81-83 Гренд вул. в Джерзі Ситі, Н. Дж.	2,500.00	
З кінцем 31. грудня 1955 р. остається на реальностях	$227,828.06	
Дім У. Н. Союзу, 81-83 Гренд вул., Джерзі Сити	$56,350.00	0.32%
Реальности в Кергонксон, Н. Й. „Союзівка"	171,478.06	0.97%
Разом	$227,828.06	1.29%

ДРУКАРНЯ:

Вартість машин в друкарні У. Н. Союзу остається без зміни	$10,543.78

ЗІСТАВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЇ:

В 1955 році збільшено готівку в банках	$55,700.04
В 1955 році збільшено інвестиції в морґеджах	129,941.36
В 1955 році збільшено інвестиції в бондах	1,221,568.38
Разом збільшено інвестиції на суму	$1,407,209.78
В 1955 році зменшено інвест. в чл. позичках	$7,342.92
В 1955 році зменшено інвестиції в реальностях	89,500.00
В 1955 році збільшено майно У. Н. Союзу на суму	$1,310,366.86

НЕВИПЛАЧЕНІ ПОСМЕРТНІ ЗАПОМОГИ 31. ГРУДНЯ 1955.

Відділ	Дата смерти		Ім'я і прізвище	Місцевість	Сума	Причина невиплачення
157	25 вересня	1928	Лешко Григорій	Wheeling, W. Va.	300.00	Бракує адреси спадкоємців
65	8 травня	1940	Ілечко Роман	Elizabeth, N. J.	200.00	Бракує адреси спадкоємців
76	28 вересня	1940	Лисак Анна	Newark, N. J.	202.92	Правна перешкода
211	1 серпня	1949	Барґель Марія	Stapleton, N. Y.	500.00	Бракує смертних документів
298	30 листопада	1952	Водай Франко	New York, N. Y.	470.00	Правна перешкода
182	24 жовтня	1953	Палій Іван	Clifton, N. J.	178.00	Бракує смертних документів
38	24 червня	1954	Валашак Демян	Auburn, N. Y.	430.75	Бракує смертних документів
231	31 липня	1954	Коваль Микола	Nesquehoning, Pa.	791.55	Бракує адреси спадкоємців
231	19 березня	1955	Космина Василь	Nesquehoning, Pa.	700.00	Бракує адреси спадкоємців
444	3 квітня	1955	Кулеба Лазар	Saskatoon, Sask.	1,000.00	Правна перешкода
114	5 вересня	1955	Ніколє Володимир	Chicago, Ill.	500.00	Бракує смертних документів
175	29 вересня	1955	Олексин Василь	Detroit, Mich.	500.00	Бракує смертних документів
158	13 жовтня	1955	Дацьків Теодозія	Brooklyn, N. Y.	500.00	Бракує смертних документів
361	15 жовтня	1955	Музика Микола	New York, N. Y.	564.65	Бракує смертних документів
8	17 вересня	1955	Сернюк Микола	Yonkers, N. Y.	250.00	Бракує смертних документів
436	19 грудня	1955	Плекан Микола	Kitchener, Ont.	500.00	Бракує смертних документів
179	30 грудня	1955	Андибур Ілько	St. Louis, Mo.	1.000.00	Бракує смертних документів
92	18 грудня	1955	Олещук Стефан	Portland, Ore.	1.000.00	Бракує смертних документів
				Разом	9,587.87	

ВИКАЗ ПОСМЕРТНИХ ЗАПОМОГ, ЩО НЕ БУЛИ ВИПЛАЧЕНІ В ПОВНІЙ СУМІ.

Відділ	Ім'я і прізвище	Сума обезпеч.	Виплачено	Невиплачено	Спосіб полагодження справи
272	Чіздак Михайло	$1,000.00	$ 500.00	$ 500.00	Мильне подання стану здоров'я
204	Семенчук Григорій	1,000.00	725.00	275.00	Мильне подання стану здоров'я
183	Фербей Михайло	500.00	388.93	111.07	Мильне подання віку
75	Галій Михайло	500.00	250.00	250.00	Мильне подання стану здоров'я
	Разом	$3,000.00	$1,863.93	$1,136.07	

СИРІТСЬКИЙ ФОНД 31. ГРУДНЯ 1955 РОКУ

Ім'я і прізвище:	Відділ:	Сума:
Гнат Марія	40	$ 300.00
Мохнач Іван	7	41.67
Рапавий Василь	28	150.00
Савко Іван	23	100.00
Кравець Іван	182	397.26
Гатала Михайло	34	50.00
Ратковський Мик.	77	450.00
Левицький Иосиф	19	500.00
Врилевський Петро	301	250.00
Микитко Василь	330	300.00
Дзюбан Іван	239	200.00
Лазорек Кузьма	153	150.00
Чайка Дмитро	32	300.00
Кушнір Юрій	288	200.00
Міллер Іван	127	433.34
Гамера Анна	112	33.34
Кость Микола	182	50.00
Приходько Максим	170	400.00
Вишняк Михайло	213	500.00
Прокопенко Роз.	112	83.34
Горняк Григорій	27	300.00
Замос Марія	119	200.00
Іж Данько	379	150.00
Луцків Василь	143	175.00
Цілінський Віктор	81	50.00
Каратник Стефан	158	350.00
Кріль Стефан	218	200.00
Вринецька Марія	363	66.67
Ярошик Петро	175	66.67
Німий Іван	192	200.00
Ферлей Анастасія	146	125.00
Попович Роман	278	266.67
Марків Семко	194	133.34
Міщак Константин	105	500.00
Демкович Олекса	204	300.00
Бирва Іван	304	125.00
Лиляк Василь	204	150.00
Скворонська Пел.	108	100.00
Яжик Иосиф	68	124.75
Вукатчук Василь	42	447.00
Онищук Дмитро	160	222.52
Палюк Франка	37	57.76
Круковський Сергій	58	105.65
Сліпенчук Теодор	218	58.30
Еванкович Софія	* 1	30.00
Томан Іван	* 7	25.00
Судчак Микола	388	100.00
Сенишин Петро	316	800.00
Малимін Андрій	98	252.00
Вовчак Микола	300	500.00
Ковальчук Микола	90	120.00
Савчак Андрій	104	377.08
Марцинишин Мик.	225	593.22
Федишин Іван	421	342.09
Деркач Стефан	361	182.97
Яблонський Антін	117	592.16
Сосницький Ст.	21	500.00
Халащук Григорій	150	50.00
Сас Павло	276	158.82
Віловус Василь	58	702.85
Ґлемба Дмитро	277	200.00
Депута Франко	81	490.00
Антошків Микола	396	307.59
Козак Семен	332	485.27
Ґроховалський Ст.	321	681.92
Шлюсар Стефан	217	604.82
Соколовський Мик.	150	111.11
Ґема Іван	64	247.78
Тесля Іван	99	441.91
Вербіцький Мих.	9	596.92
Колодницький Теоф.	81	700.00
Войко Сень	213	170.40
Душіль Іван	56	230.50
Потопчук Лука	349	111.50
Сведа Михайло	221	200.00
Подоляк Гелина	39	200.00
Коваль Прокіп	301	72.08
Семенович Григ.	69	800.00
Венс Василь	364	85.57
Ґуральчук Палаия	326	250.00
Моклюк Іван	324	10.25
Ґавдида Микола	330	150.00
Шустикевич Гр.	270	300.00
Павлусь Тома	147	922.55
Вончак Андрій	78	526.27
Андрушко Іван	67	166.67
Леховіт Михайло	239	500.00
Коцан Марія	369	700.00

Ім'я і прізвище:	Відділ:	Сума:
Лусь Іван	220	259.71
Воргач Стефан	2	200.42
Иордан Олекса	277	185.12
Подольська Натал.	296	250.00
Мацькович Софія	216	74.86
Лукаш Данило	367	77.32
Заканич Гавриїл	194	200.00
Костів Иосафат	7	370.04
Овада Іван	98	200.00
Чередарчук Кат.	90	100.00
Романчук Анаст.	106	250.00
Коник Роман	217	300.00
Ковалюк Луць	243	152.72
Цінорчин Теодор	196	150.80
Харов Федь	281	133.34
Коник Петро	217	1000.00
Грицковин Марія	304	200.00
Пліцка Гаврило	87	500.00
Чайка Василь	204	200.00
Гавриляк Микола	8	200.00
Денеґа Максим	39	33.34
Фоґа Стефан	445	500.00
Лещак Стефан	142	262.22
Франків Стефан	75	68.75
Калакука Теодор	229	500.00
Варчак Михайло	73	449.00
Салюк Микола	29	250.00
Тиркала Іван	300	531.21
Греськів Михайло	194	500.00
Лесюк Григорій	338	300.00
Кобіта Андрій	80	117.11
Ковальчук Теодор	370	125.00
Вороха Дмитро	118	252.54
Кучкуда Юрій	221	500.00
Вала Антін	473	300.00
Міханько Самуіл	221	200.00
Кіндрат Іван	421	250.00
Малиса Стефан	69	225.90
Ґереґа Микола	136	31.11
Велей Павло	432	500.00
Гунька Тома	91	906.09
Демян Федор	345	500.00
Вулоний Петро	364	190.00
Атаманець Василь	64	200.00
Гарматюк Антін	374	137.54
Топій Іван	102	700.00
Виблюк Василь	42	239.30
Левицька Меланя	25	200.00
Ґурняк Михайло	155	700.00
Соловчук Матвій	206	359.49
Марак Анна	169	252.26
Комар Анна	352	100.00
Вульсак Юрій	43	200.00
Когут Михайло	140	333.34
Кирик Г. Анна	112	300.00
Ганяк Микола	132	700.00
Захарко Іван	213	500.00
Пахолок Андрій	39	53.51
Яворський Григ.	204	300.00
Косців Іван	217	700.00
Зощак Михайло	213	80.15
Гребович Василь	2	71.63
Крайник Стефан	105	50.00
Люта Анна	334	43.16
Скробач Василь	316	120.65
Попитак Катерина	96	140.00
Медвідь Василь	179	602.75
Томашевський Ол.	465	200.00
Гринюк Петро	59	428.14
Водруґ Василь	94	66.67
Медвідь Стефан	183	300.00
Век Анна	63	100.00
Цюник Юлія	321	254.67
Липка Василь	241	458.68
Попик Магдалина	80	300.00
Скульський Іван	252	400.00
Чедар Чалий	426	350.00
Каліш Іван	464	1582.58
Охотка Дмитро	192	300.00
Стабельська Кат.	105	100.00
Гук Юрій	270	238.40
Шумельда Стефан	446	500.00
Албрихт Конст.	206	200.00
Титар Володимир	385	2000.00
Жоряк Іван	70	200.00
Комоніцький Пав.	441	200.00
Гунзек Олекса	217	200.00
Власенко Максим	347	250.00

Ім'я і прізвище:	Відділ:	Сума:
Рура Іван	207	200.00
Пелех Іван	473	590.50
Чемний Олекса	428	500.00
Павлишин Мик.	370	200.00
Граб Юрій	375	500.00
Муневич Антін	375	250.00
Сміт Геня	20	66.67
Вобенчик Василь	342	108.33
Вітошинський Вас.	220	250.00
Бадан Катерина	159	200.00
Левітський Іван	25	400.00
Гнатуш Теодор	122	250.00
Олексин Осип	277	250.00
Голинський Юліян	432	200.00
Демченко Анна	432	250.00
Пошивак Марія	65	350.00
Майстрів Ілля	147	599.60
Ґресько Михайло	91	246.77
Пилат Константин	234	700.00
Дмитришин Олекс.	373	500.00
Козар Іван	351	271.63
Нестор Юлія	287	300.00
Кухарський Іван	5	300.00
Шіляк Василь	323	250.00
Пилипчук Мих.	427	500.00
Войценко Микола	374	185.97
Радавез Теодор	441	500.00
Войтіхівський Ст.	432	370.00
Войтіхівський Ст.	432	500.00
Харченко Панас	168	250.00
Фусук Микола	392	550.00
Юрчишин Петро	427	500.00
Кузь Юрій	441	500.00
Грабар Яків	369	800.00
Цимбаліста Мих.	471	250.00
Попп Василь	379	1,000.00
Дiхтяр Галина	170	500.00
Павлюс Михайло	219	400.00
Шиян Марко	221	500.00
Наґадзина Павло	193	1,000.00
Коник Степан	381	200.00
Валеґа Марія	290	500.00
Швець Василь	243	250.00
Свет Петро	9	500.00
Винарчик Михайло	335	250.00
Козушко Михайло	106	250.00
Ковальчук Петро	379	100.00
Домітришин Дмит.	327	300.00

Ім'я і прізвище:	Відділ:	Сума:
Спринь Пазя	283	250.00
Ґрібович Марія	2	83.34
Пайташ Іван	461	300.00
Лупацій Марія	90	55.56
Павлів Остап	46	250.00
Дружінська Марія	161	500.00
Коваленко Надеж.	375	500.00
Тинів Іван	375	350.00
Паламар Ксеня	361	250.00
Разом		$ 74,090.47
Відсотки		34,205.94
Сирітський фонд з кінцем 31. грудня 1955 р. остається		$108,296.41

В сирітськім фонді є депозитовані всі гроші з посмертного фонду, що належаться як бенефіти для дітей і осіб правно некомпетентних до відібрання тих же, але які впродовж трьох місяців від дня припадаючої виплати не настановили, занедбали настановити, або не хотіли настановити опікунів до відібрання бенефітів, до яких вони управнені.

Посмертну запомогу з сирітського фонду виплачується спадкоємцеві повнолітньому, котрий докаже метрикою уродження, або іншим правним документом, свій повний вік. Всі повнолітні спадкоємці повинні полагоджувати свої справи за посередництвом відділів У. Н. Союзу.

Для всіх спадкоємців, що мешкають у Злучених Державах і Канаді, організація виплачує 2% на рік.

Зіркою (*) означені відділи, це є відділи Згоди Братств.

Майно УНСоюзу дорослих членів і молодечого департаменту інвестовано так: в готівці $387,355.77 (2.19%); в морґеджах $828,049.75 (4.67%); в бондах $15,961,967.85 (90.08%); позички членам $304,640.13 (1.72%); в реальностях $227,878.06 (1.29%); у друкарні вартість машин $10,543.79 (.05%). Разом (крім признаних актив) $17,720,-385.35.

Які є задовження супроти цього майна?

Посмертні ірезервові фонди, що призначені на забезпеку виплат зобов'язань на членських грамотах, виносять суму $17,009,176.28 (або 95.99%). Усі інші фонди $711,-209.07 (або 4.01%).

Приріст майна за 1955 рік виносить суму $1,310,366.86 (або 7.98%). Надвишка резерви більша, ніж приписують закони для організації з такими зобов'язаннями, як наша. Ця надвижка виносить суму $4,072,462.29, отже, в порівнянні з 1954 роком, вона збільшилася на суму $242,742.17.

В минулому році збільшено інвестиції в бондах на суму $1,221,568.38; збільшено інвестиції в морґеджах на суму $129,941.36 і збільшено готівку в банках на суму $55,700.04. Разом $1,407,209.78. Зменшено інвестиції в членських позичках на суму $7,342.92 і зменшено інвестиції в реальностях на суму $89,500.00. Разом зменшено інвестиції на суму $96,842.92. Остає надвишка в інвестиціях $1,310,-366.86. Інвестиції в членських позичках зменшено тому, бо багато членів старається сплачувати свої позички частинними ратами. Відносно інвестицій в реальностях, то в минулому році продано два останніх апартаментські доми, які перебрано на власність в часі депресії, бо власники реальностей не були всилі сплачувати своїх зобов'язань.

При кінці треба додати, що Екзекутивний Комітет інвестує організаційне майно в таких цінних паперах та інвестиціях, які можуть бути дозволені установами й законами стейту Ню Джерзі, що управильнюють інвестиції компаній життєвих забезпечень, щадничих банків і тростових фондів. Пригадую це тому, бо час-від-часу приходять прохання від організацій і членів про позичку на купно або будову домів, позичок для приватних фінансових корпорацій або особистих позичок на купно бизнесів і т. п. Такі інвестиції не є дозволені нашій організації законом і тому Екзекутивний Комітет УНСоюзу мусить давати відмовну відповідь.

Всі інвестиції організації є першоклясні і приносять передбачений прибуток.

Закінчуючи цей звіт, можу з повним вдоволенням ствердити, що Український Народний Союз є добре загосподарована та фінансово сильна і здорова організація.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ УНСОЮЗУ

Повний Звіт Гол. Контрольної Комісії, що перевела контролю майна й діловодства Українського Народного Союзу в днях 14-19 травня ц. р., був друкований в „Трибуні УНСоюзу" („Свобода" з 31-го травня ц. р.). На цьому місці подаємо тільки звіти голови і членів Гол. Контр. Комісії.

ЗВІТИ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЕРА д-ра В. ГАЛАНА

Хвальна Управо!

Ухвалами останньої Конвенції УНС і останніх нарад Управи в травні 1955 р. постановлено в головному такі напрямні праці для членів Головного Уряду УНС:

1) Участь в житті Відділів УНС,
2) Праця в народних установах,
3) Ширення Союзової ідеї між українським громадянством у ЗДА.

Особисто я старався в міру моїх сил і змоги виконувати ці постанови, що є почесними завданнями кожного члена УНС — не лише на терені Филаделфійської округи, але й в інших частинах нашої країни, де мої громадські обов'язки дають мені нагоду побувати чи утримувати контакт. В цій моїй праці я мав велику підтримку і допомогу від головної радної УНС пані Олени Штогрин, як теж від усіх урядників і членів окремих Відділів. На окружних Зборах в приявності Предсідника Дмитра Галичина ми обговорили організаційні справи і винесли постанову про дальші напрямні праці. Під цю пору маємо тепер у нашій Филаделфійській окрузі організатора, який виявляє добрий організаційний хист і організаційні здібності.

У всіх організаційних справах на терені Филаделфії маємо повну співпрацю всіх наших урядовців. Вагато робиться для популяризації ідеї УНС на нашому терені. Під час Великодніх Свят зорганізовано спеціяльну радіопередачу, в якій я підкреслив велике значення праці УНС в минулому і в теперішньому житті нашої громади у ЗДА. З уваги на те, що припадав в той час День Матері, я підкреслив, в якій пошані є жінка в нашій Союзовій родині. Для жінки призначено завжди місце одного із заступників Предсідника нашого Союзу, як теж і два місця в Управі. Це — доказ, що наш Союз зразу пізнав велику ролю жінки в громадському житті, головно для виховання молодого покоління, що є завжди тим заложенням, на якому можна плянувати всяку розбудову і дальший ріст.

На сторінках преси я також старався прислужитись загальній Союзовій справі згідно з напрямними нашої Управи. У моїй статті в „Свободі" я насвітлив головно ту працю, яку виконав Український Народний Союз для допомоги матеріяльної і в переселенні українським емігрантам. Заслуги УНС в ділянці допомоги великі і в минулому і не менші вони будуть у майбутньому. Я теж підкреслив у цій статті потребу консолідації — тісної консолідації в народному житті, за якою стояв завжди наш УНС. УНС — це найбільша українська організація на терені ЗДА, і тому консолідація повинна відбутись довкола цієї нашої установи, найстаршої і найбільше заслуженої братської організації.

Нам потрібна консолідація всіх українських сил не лише на політичному відтинку, але й у загальногромадському та допомоговому секторах. Тут треба підкреслити, що саме стараннями таких організацій, як Український Народний Союз і інші забезпеченеві установи, постав ЗУАДК, який виконав і виконує велику допомогову і переселенчу діяльність. Не було б УНС, не було б інших українських організацій, не міг би постати ЗУАДК і вести цієї відповідальної дільности. Та, на жаль, багато тих, які скористали з цієї допомоги рідної установи і своєї української громади, не хочуть розуміти значення й потреби цих українських установ і, замість горнутись до своєї забезпеченевої установи, попадають у чужі, ворожі організації. Консолідація, об'єднання всіх наших сил на цьому відтинку дали б нам змогу повести ще успішнішу працю. З такою консолідацією наших сил згідні всі організаційні чинники допомогових організацій на нашому терені, як теж бачать в цьому ширші горизонти дальшої праці і розвою.

Як голова Контрольної Комісії, мушу ствердити, що з перегляду діловодства видно, що членство УНС має повне зрозуміння для завдань іпраці Управи нашого Союзу. Доказом цього може бути й те, що за весь час не вплинуло на мої руки ні одного зажалення в якійнебудь справі.

Як голова Контрольної Комісії, мушу підкреслити також велику працю нашого Союзового органу „Свободи", що є тепер єдиним українським щоденником у світі, що репрезентує вільну українську демократичну думку. Підкреслюю це тим більше, що редаґування газети сьогодні — це нелегка й відповідальна праця. Редактор працює весь час під пресією різних політичних угрупувань, які діють у суспільстві, та й мусить мати на увазі потреби і вимоги членства, як теж, з титулу становища, яке в нашому українському житті відіграє „Свобода" — потреби всього нашого народу. Редакція „Свободи" вив'язується із своїх завдань блискуче, маючи на увазі завжди передусім загальні національні і громадські інтереси, як і інтереси нашої організації, яка діє для народу.

Згідно з постановою Головного Уряду, я брав участь у Шостому Конґресі УККА, з рамени УНС був предсідником Конґресу, як теж з рамени УНС увійшов до Політичної Ради УККА.

Я очолюю Злучені Відділи УНС на терені Филаделфії, я теж є головою Відділу ч. 239.

Я теж підтримую ідеї нашого Союзу на терені всієї Филаделфії, будучи головою Філії УККА у Филаделфії, яка об'єднує всі українські організації на терені Филаделфії на основах повної співпраці (67 організацій). Теж у ЗУАДКомітеті, де я є Предсідником, представництво УНС сильно заступлене. Останні Конвенції і УККА і ЗУАДК вказують, як це УНС має вирішальний вплив на працю цих двох репрезентативних українських установ на терені ЗДА.

На кожний поклик Головної Управи я являвсь чи то до Головного Уряду, чи на „Союзівку", щоб виконати наложене на мене діло. Постійно беру участь у нарадах, до яких уповноважує мене мій уряд.

При кінці цього мого слова хай буде мені вільно признатись, що наші наради і вся праця Контрольної Комісії проходили в дружній і приятельській, чисто громадській атмосфері. Ми працювали не лише як контролери, щоб ствердити правильність праці Головноз Управи, але теж як віддані члени УНС, гарячим бажанням яких є, щоб наш Союз був справжнім Батьком, виростав і щораз поширював свою діяльність.

Та, крім поширення організаційної праці, перед нашим Союзом є ще два великі громадсько-гуманітарні завдання: опіка над молоддю й опіка над старшим віком. В першому,

випадку наше завдання — створення таборів для молоді і освітніх курсів в цих же таборах, а в другому — організація дому для старших віком. Для цього ми консолідуємо всі свої сили і спільним зусиллям та посвятою напевно діб'ємось повної реалізації цих реальних найближчих завдань.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЕРА інж. СТЕПАНА КУРОПАСЯ

Вп. Пані й Панове члени Головного Уряду

В минулому звітовому році разом з іншими членами УНСоюзу я переводив контролю майна, діловодства і організаційного життя УНСоюзу в осідку Союзу. Звіт цей був проголошений в пресі і до нього немаю що додати.

В минулому році в районі мого діяння в Шикаго, Ілл., відбулися у нас два Союзові віча в днях 22 і 23 жовтня, на яких промовляв головний предсідник УНСоюзу п. Дмитро Галичин. Так на Півночі Шикаґа, в домі Відділів УНСоюзу, як і на Півдні в залі церковної громади на 50-ій вулиці і Полайна, не було відповідної фреквенції союзовців, зате була багата і жива дискусія на союзові і українські теми.. На Савт-Санді постав у нас новий Відділ УНСоюзу ч. 35, який льокується в новозакупленому Народному Домі на 51-ій вул., що гуртує новоприоулу і тут народжену молодь. В тому домі я висвітлював фільм про „Союзівку" і Конвенцію УНСоюзу, дістав для нього „лайсенс" і раз на місяць заходив до їхнього дому, щоб побачити, чим живе цей Відділ. При Відділі існує Клюб, який заложив читальню і бібліотеку. Члени клюбу — всі союзовці — зложили 500 дол. на умеблювання одної шкільної залі до нової школи, яку тепер будують о. Василіяни в тому районі. Відділ влаштовує відчити і опікується новими людьми, які приїжджають з інших міст на сталий осідок в Шикаґо.

Разом із союзовим організатором п. Ткачуком, з яким я співпрацюю, я відбув кількаденну поїздку до Нілсвил, Висконзин, де твориться нове скупчення фармерів. Там ми заложили новий Відділ УНСоюзу, щоб місцевим фармерам дати першу організацію і газету, щоб зв'язати їх разом, щоб вони себе взаємно пізнали, а також щоб зв'язати їх з центром, яким є Український Народний Союз.

Щоб не лишитись позаду, я вписав п'ять нових членів до Українського Народного Союзу, а своїм адресарем служив організаторові п. Миколі Ткачукові, який у нас з успіхом працює вже три роки. Як в Шикаґо, так і в його сусідстві є ще цілинні землі, є громади, де ще УНСоюз може діяти.

Минулий звітовий рік праці головного урядовця УНСоюзу пройшов під знаком спокою і тишини в родині. Масова еміґрація українців з Европи, а то і Австралії, Венесуелі, Тунісу і Арґентини закінчилися. Ті нечисленні родини, що тепер прибувають до ЗДА, це крапля в морі у порівнянні з переселенням в 1948-53 роках. Відносини по громадах, коли ходить про УНСоюз, уже впорядковані; до УНСоюзу затягнені вже переважно всі кадри нових українців, що зрозуміли важливість УНСоюзу і його ідейної та народної праці. Поза рямками УНСоюзу лишився ще т. зв. по-зудаківському „гард кор", і завданням головних урядовців на місцях саме тепер є дістати цей „гард кор" до УНСоюзу. Коли перші члени з нової еміґрації без спротиву і довших переконувань вступали до УНСоюзу, то ті другі отягаються. Мовляв, придивимося, яку працю веде УНСоюз, яку працю не лише союзову і народну ведуть союзові Відділи, яка їх активність, що дають вони, крім забезпечення, і вкінці як трактують вони своїх членів. Під цим останнім оглядом є дуже чутливі головно українці з Великої України.

Тому головні урядовці на місцях, щоб бути добрими організаторами, мусять бути й добрими дипломатами, щоб вичути всі ті делікатні питання. УНСоюз дістане ще більше або менше членів у свої ряди залежно від того, які відносини по громадах створять головні урядовці. А з олівцем і аплікацією до людей вже легше буде кому-небудь зайти, легше буде й організаторам працювати. Коли деякі громади виказують велику кількість нових членів, то це не головна заслуга людей з олівцем, що рекрутують людей, а теж й заслуга людей, що помагали творити цього рекрута. Окружні Комітети УНСоюзу по більших громадах мають саме — якщо вони зрозуміють як слід своє призначення — творити догідні поля для рекрутаційної праці.

Те саме можна сказати й про молодь, американського вже роду молодь. Ми нарікаємо, що вона виступає з УНСоюзу, бере звороти в готівці, не ходить на збори наших союзових Відділів. Це виказують місячні союзові звіти, це бачимо на місцях. На мою думку ми, союзові громади, не відчули як слід делікатности цього питання, не створили пригожих умовин для цієї молоді, не зрозуміли, що завданням союзових Відділів є не лише збирання місячних вкладок, не зрозуміли, що для молоді треба ще таких умовин, щоб вона добре себе в Союзових Відділах почувала. Головна Канцелярія тут невинна, бо Відділи мають широку самоуправу і від них, від їх урядовців залежить, чи молодь полюбить УНСоюз, чи ні.

На мою думку, всі ці мої міркування є величезної ваги і треба, щоб ми всі головні урядовці на цими справами на річному засіданні призадумувалися.

Другою не менше важливою справою є співжиття Союзових Відділів по великих громадах. Буває так, що великі чи старі Відділи дивляться на великі і нові Відділи не як на найменшого брата, а як на якесь „зло", яке не повинно існувати, а як вже існує, то має „мовчати і не розсуджати". Не так каже статут УНСоюзу, не така його історія чи традиція, не є це теж в дусі братської любови в братській організації, якою є УНСоюз.

Я, власне, як головний урядовець УНСоюзу, старався словом, ділом і писаним словом створювати ті всі цінності, про які пишу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЕРА І. ІВАНЧУКА

Шановні пані й панове, урядовці УНСоюзу:

Це мій другий звіт в цій каденції з моєї діяльности як головного контролера УНСоюзу. За останній фіскальний рік я сповняв свої обов'язки як головний контролер, бо разом з іншими членами Контрольної Комісії перевів контролю майна, діловодства й організаційного життя УНСоюзу. Вислід тої контролі Ви вже почули із звіту Контрольної Комісії.

Моя діяльність в користь УНСоюзу в моїй місцевості була досить складна, бо, поза моєю працею як секретаря Відділу, я мусів витрачувати багато часу на полагоджування непорозумінь по Відділах. За минулий рік мав одну справу у Відділі ч. 75, другу у Відділі ч. 292.

Помимо тої руїнницької роботи, що її ширить певна група людців, мені особисто вдалося приєднати 8 нових членів до УНСоюзу. Та коли підсумувати працю всіх Відділів в Дітротській окрузі, то з малими виїмками, квота нових членів призначена на цей округ буде виповнена.

В порозумінні з головним радним п. Дідиком, ми скликали окружні збори всіх відділових урядників на 1-го жовтня 1955 року. На цих зборах постановлено відновити діяльність Окружного Комітету Відділів УНСоюзу івибрано сталу управу Комітету, до якої я входжу як голова. На цих зборах Комітету обговорено справу активізації Відділів УНСоюзу та їх ширшу діяльність в приєднюванні нових членів. Як рівнож рішено виконати постанови, ухвалені на річнім засіданні Головного Уряду: щоби в кожній місцевості відбулось союзове віче. Таке віче відбулось в Дітройтській окрузі в суботу 26 листопада 1955 р., на якому дав реферат, Голова УНСоюзу п. Д Галичин, і перший раз висвітлено фільму „Союзівка". І тут хочу ствердити, що віче було успішне і викликало велике зацікавлення у присутніх.

В неділю 26-го листопада разом з Головою УНСоюзу п. Д. Галичином, п. контролером В. Коссаром і гол. радним В. Дідиком — я був на 60-літнім Ювілею УНСоюзу, який святкував Відділ ч. 341 УНСоюзу у Винсор, Онтаріо.

Коли я де виступав з промовою на підприємствах інших організацій, то я все підкреслював ті заслуги, що їх УНСоюз і його членство вложили й вкладають в розбудову релігійного, культурного й політичного життя нашої американської і канадійської спільноти.

Поза діяльністю в користь УНСоюзу, я брав активну участь в праці місцевого Відділу УККА, як голова, в Американсько-українській Культурній Фундації, що вже другий рік удержує катедру Українознавчих Курсів у Вейн Університеті, в кружку „Рідної кШоли" і в американській політичній праці.

Закінчуючи мій короткий звіт, хочу сказати, що я є того переконання, що коли наша свідома українська спільнота хоче забезпечити себе на будучі роки в Америці і Канаді, та виховати й затримати будучі покоління, які б продовжали давати поміч українському народові в його боротьбі за свободу на рідних землях, то ми повинні усвідомити собі, що для виховання тих будучих народних працівників є тільки два певних чинники, а саме наші українські церкви і братсько-запомогові організації. Тільки українські церкви й Союзи мають найбільшу відпорність на асиміляцію, яка рік-річно забирає від нашого суспільства тисячі нашої молоді. Тому ми на цих нарадах повинні присвятити максимум нашого часу і виробити пляни, як зактивізувати наших 500 Відділів та пожвавити нашу діяльність серед тут родженої і новоприбулої молоді. Бо я є того переконання, що тільки солідною, добре виробленою програмою ми зможемо здобути велику кількість членів і забезпечити будучність УНСоюзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЕРА П. КУЧМИ

Високоповажаний Пане Голово, Високоповажані Головні Урядовці Українського Народного Союзу!

Як один з членів Головної Контрольної Комісії УНСоюзу, його майна та членства, маю честь ствердити, що праця та адміністрація нашої організації, ведена Головними Урядниками в повнім порядку та старанно виконувана, згідно з нашим статутом та конвенційними ухвалами. Майно УНСоюзу є точно упорядковане та вся адміністраційна праця провадиться модерними методами. Річне засідання в травні 1955 року відбувалося під гаслом організаційних поліпшень. Наша організація мусить постійно мати на меті приєднювання нового членства, щоб забезпечити дальший розвиток УНСоюзу. Квоти, настановлені Головним Урядом в липні 1955 року, не увінчалися успіхом, чого й можна було сподіватися, бо місяці гарячого літа ніколи не приносили великих успіхів в справах приєднювання нових членів. Мені особисто було прикро почути на зборах метрополітальної округи міста Ню Йорку від головних урядовців в місяці лютім 1956 року, що околиця Великого Ню Йорку не виказалася на організаційнім полі задовільно і є великі недотягнення в цій справі. Зато пізніше показалось, що в зимові місяці, по проголошенні продовження кампанії, більшість Відділів УНСоюзу околиці Ню Йорку перевиконали свою квоту, наставлену Головним Урядом. Є загальне переконання, що так, як колись, так і тепер ми мусимо проводити постійно ці кампанії, щоб доконати діл, якими будемо величатись. Я особисто присвятив багато уваги і часу, щоб дістати назад суспендованих членів. Я писав до тих людей листи, переконував їх, що вони повинні залишитися в членах УНСоюзу, і я мав успіхи в тім напрямку, бо дістав назад до організації 15 членів, а в кампанії 11 та у Відділі 361 зі своїми співпрацівниками ми перевищили квоту 50 членів в місяці березні 1956 р. Я сходився часто з головними урядниками пп. Галичином, п. Пізнаком, п. Слободяном та п. Германом і з панею Демидчук в місті Ню Йорку на наради в справах організаційних, як також в організації поїздок на „Союзівку". Щодо поїздки на „Союзівку", то не можна сказати, що Ню Йорк не виказав себе великою участю, бо хоч не було багато автобусів, зате наші люди їдуть масово своїми автами. Я також старався вмовляти батьків, щоб висилали своїх дітей на літні курси на „Союзівці", та виконував всі припоручення Головного Уряду в союзових і громадських справах.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЕРА В. КОССАРА

Вельмишановний Пане Головний Предсіднику, Вельмишановні Пані і Панове!

Положення в Канаді по останній Конвенції УНСоюзу вимагало від мене, як члена Головного Уряду і як організатора, в першій мірі познайомитися з поодинокими Відділами так у Західній, як і в Східній Канаді. Частинно це завдання можна було мені виконати в першому поконвенційному році, коли то я відвідав кільканадцять Відділів в провінції Онтаріо, зустрічаючися з урядовцями Відділів та членами, прийшлося мені займатися різними союзовими справами, без огляду на те, чи ці справи відносилися до мене як організатора чи головного контролера.

Рік 1955, за який звітую, поставив переді мною чергові завдання в злуці з організаційною працею в Канаді. Різний клімат та величезні простори канадійської землі вимагають не лише пристосування до тих двох важливих факторів, але й специфічних труднощів географічного розположення скупченого українського населення на тих просторах. З тої причини фактор третій, а саме „час", також заважує на рішення в справі поїздок.

Праця, яку треба було виконати в часі поїздок, включала: 1. Організування нових членів для посилення вже існуючих Відділів; 2. організування нових Відділів; 3. поширення інформацій про найбільшу українську братсько-допомогову організацію, якою є УНСоюз — живим словом та устійнення організаційної схеми для УНСоюзу в Канаді.

Так намічені завдання вимагали підготовки поїздок в першій мірі на Захід, а потім на Схід Канади, через нав'язання письмового контакту так з існуючими Відділами УНСоюзу, як і з деякими Українцями в місцевостях, де ще не було Відділів УНСоюзу. Таке листування почав вести спершу з Заходом, а саме з провінціями Саскачеван, Алберта і Брит. Колюмбія.

Подібне листування, вживаючи вільні хвилини в часі моїх поїздок, почав я вести з зарядами Відділів УНСоюзу на Сході, щоб підготовити дальшу поїздку, яка очікувала мене цього року. Разом ця переписка велася з 39-ма Відділами, яким вислано 107 листів, а відповідь одержано від 27 Відділів, які вислали мені 72 листи.

Крім згаданих вище листів, вів я досить живе листування з поодинокими людьми, до яких звертався в справах УНСоюзу або відповідав тим особам, які читали оголошення про Український Народний Союз в українських газетах в Канаді, а саме: „Українські Вісті" з Едмонтону, Алта., „Новий Шлях", „Український Голос" і „Канадійський Фармер" — всі з Вінніпеґу, Ман; „Наша Мета" та „Гомін України" з Торонто, Онт. Також оголошення УНСоюзу вміщував я в журналі-місячнику „Жіночий Світ", що виходить в Вінніпеґу. Таких листів вислав я 73, а одержав від них 30.

Разом в 1955 році вислав я до Відділів і осіб 180 листів й одержав 102. Висланих і одержаних листів було 282.

З Головним Екзекутивним Урядом УНСоюзу також вів я живе листування, інформуючи його про біжучі справи поодиноких Відділів, про мою організаційну діяльність та жадав в багатьох випадках додаткових вияснень чи порад, а також подавав свою опінію до інших життєвих справ нашої організації. На цьому місці мушу ствердити, що особи з Гол. Екзек. Комітету, до яких я звертався, давали мені вичерпні і скорі відповіді або в такий самий спосіб полагоджували мої бажання.

Найбільше листування вів я з гол. секр. п. Германом, якому вислав 17 листів, а одержав 15, гол. предсідникові вислав 7 листів і стільки ж одержав, а до гол. скарбника вислав прямо 2 листи, а інші справи до його департаменту слав на руки гол. предсідника.

Разом вислав до ГЕУ 26 листів і одержав 22.

Разом вислав до Відділів, осіб і ГЕУ — 206 листів, а одержав від них разом 124 листів — Разом 330 листів.

Поїздку, на якій я мав провести майже 10 місяців поза місцем мого осідку, започаткував я в лютім 1955 року, виїхавши в Західню Канаду. На протязі 3-ох місяців мого перебування в провінціях Саскачеван, Алберта і Британська Колумбія — відвідав та поміг збільшити ряди союзовців в Відділах 419, 500, 498, 497 і 445.

Рівночасно зорганізовано три нові Відділи, а саме в Мус Джо, Саск (ч. 404), Вернон, Б. К. (ч. 391) та Ню Вестминстер, Б. К. (ч. 503).

Вернувши до Вінніпеґу в перших днях травня — по кільканеднім побуті вдома — виїхав я на Схід, а далі до Ню Йорку, щоб взяти участь в працях Головної Контрольної Комісії та першому по вашинґтонській конвенції Річному Засіданні Головного Уряду, що відбулися в днях від 16 до 27 травня 1955. Остаючі дні травня я задержався в Ню Йорку, щоб взяти участь, як представник Комітету Українців Канади, в Шостому Конґресі Українців Америки.

Від 1-го червня по кінець грудня 1955 р. продовжував я мою організаційну поїздку в двох східніх Провінціях Сходу — Онтаріо і Квебек.

Передбачаючи довше перебування на Сході та маючи на увазі поважну кількість союзових Відділів в цім районі, я був рішений відвідати по можності якнайбільше число наших Відділів та особисто познайомитися з урядовцями і членами УНСоюзу, а рівночасно пізнати місцеве положення Відділів та вигляди на збільшення членства в більших скупченнях українського населення. Хоча до певної міри це вдалося мені досягнути, все ж таки, через незалежні від мене причини, не зміг я повністю виконати наміреного пляну, так що в деяких місцевостях з нашими Відділами я не зміг бути. Конечність персонального контакту з урядовцями і членством тих Відділів дальше існує, і цю люку належало б найскорше заповнити.

На протязі мого перебування на Сході посилено новими членами слідуючі Відділи в Онтаріо: 341, 432, 439 і 468, а в провінції Квебек: 471, 473, 474, 412 і 465.

Рівночасно основано нові Відділи в Онтаріо: Сарня, Амертсбурґ (ч. 506) і Пластовий Відділ в Торонто (ч. 505) та в Квебеку — Пластовий Відділ (ч. 434) в Монтреалі.

Разом в часі поїздок в звітовому році посилено новими членами 14 Відділів, зорганізовано 7 нових Відділів; відвідав я або познайомився та говорив на дистриктових зустрічах в Торонті, Гемилтон і в Монтреалі до відділових урядовців 15-ох Відділів — разом зустрів 36 Відділів УНСоюзу.

В цьому році зорганізував я 246 нових членів, які забезпечилися на суму 341,000 долярів, що виносить пересічно на особу по 1,386 долярів.

Повищі числові заподання — подав я на основі моїх рекордів, які в свою чергу були звітовані Головному Екзекутивному Комітетові, згл. гол. секретареві і гол. скарбникові.

З одержуваних звідомлень від рекордового і фінансового департаментів я довідався з часом, що коло 14 новозорганізованих членів відпало, а також, що існування двох ново-зорганізованих Відділів є під знаком запитання. Ця відомість була болючою і могла вказувати в першій мірі на недогляд організатора, а також недогляд відділових урядовців, яким довірено ведення нових звен.

Стверджую, що коли йде про вище згадані нові Відділи, то могли там бути деякі ускладнення через виїзд декого з тимчасових вибраних відділових урядовців Ініціятивних Комітетів — однак, вірю, що при добрій волі інших урядовців чи навіть членів, ці хвилеві недомагання могли б бути усунені.

До інформативної діяльности УНСоюзу в 1955 році друкованим словом належить зачислити нові видання, як „Факти про УНСоюз" в українській і англійській мовах та „Your Baby". Ці видання включно з останною брошуркою „УНСоюз кличе Вас", вже стали в великій пригоді Відділам і організаторам, зокрема в Канаді. Вони улегшують працю та ощаджують час, який дотепер витрачувався на основні пояснення про УНСоюз. Ці видання розумно вживані і поширювані вже дали і дадуть добрі наслідки, коли йде про правду про УНСоюз. Ця „правда" може дістатися там, де живе слово, через віддаль та обставини — ніколи не знайде собі дороги. Вірю, що цей спосіб поширювання інформацій та оголошення в українських газетах стануть конечністю в майбутньому.

Як згадано вже на вступі мого звіту, я рішив в часі організаційної поїздки звернути увагу на ширення інформацій про УНСоюз при помочі живого слова. Цей спосіб часто є одиноким для тих, що не хочуть, не люблять чи не мають часу читати друкованого слова про УНСоюз. Маючи це на увазі, перед приїздом до якоїсь місцевости я звертався до відділових урядовців, щоб вони проголосили публічну доповідь, на якій я міг говорити про ролю УНСоюзу на північно-американському континенті.

В часі моєї поїздки по Канаді в звітовому році виголосив я 26 доповідей; відбув 4 інформативні засідання відділових урядовців, 7 засідань Ініціятивного Комітету УНСоюзу; брав участь в перших Загальних Зборах нового Відділу (ч. 504) в Лімінгтоні, Онт., який заіснував заходами пп. Богдана Зеленого і Івана Хріна, що стоять в проводі Відділу 341 в Віндзорі, Онт. та відбув інформативне засідання з Крайовим Проводом Ліги Визволення України в Торонті.

В зв'язку з опрацьованою організаційною схемою УНСоюзу для Канади, відбулися в вересні дві зустрічі відділових урядовців дистрикту ч. 4 в Торонті і дистрикту ч. 2 в Гемилтоні, Онт. На обох зустрічах було заступлених 15 Відділів. Головними бесідниками на цих зустрічах був Гол. Предсідник Д. Галичин, який по своїй доповіді давав вичерпні відповіді на запити і пояснення. Присутність Головного Предсідника та його інформації й відповіді зробили помітне враження на присутніх урядовців і безумовно скріпили кампанію за новими членами.

Також взяв я участь в кінці листопада на Окружних зборах Відділів в Дітройті й околиці, на яких був приявний Головний Предсідник Д. Галичин, який виголосив промову про працю УНСоюзу в останніх кількох місяцях. Також і я був покликаний до слова. Наступного дня — 27-го листопада Відділ 341 у Віндзорі, Онт. відбув Ювілейне свято 60-ти річчя УНСоюзу і 18-річчя існування свого Відділу. Головним промовцем був Гол. Предсідник Д. Галичин, який прибув з Дітройту в товаристві Гол. контролера І Іванчука, Гол. Радного В. Дідика та організатора УНСоюзу адв. Д. Квітковського. В часі свята висвітлено фільму „Союзівка". Між численними промовцями забрав слово і я. Знаменито перевів обидва свята — голова того ж Відділу Б. Зелений, підкресливши, що Відділ 341 був першим активним Відділом, якому завдячується скорий розвій УНСоюзу в Канаді. Свято випало імпозантно.

В рямках української радіо-програми Канадійської Радіо-Висильної Корпорації (СВС) з Монтреалю була подана вістка на Україну про ювілейне відзначення 60-річчя існування і праці УНСоюзу, що відбулося 3 квітня в Торонто за участю гол. предс. Д. Галичина.

Дня 1 листопада — на бажання української секції при (СВС) — я передав у формі інтервю, яке тривало 10 хвилин вістку на Україну про осяги праці УНСоюзу взагалі, а зокрема про 18-літню діяльність і успіхи УНСоюзу в Канаді. Платівку цього інтерв'ю передано на мої руки для УНСоюзу.

Разом виконав я 44 діяння.

На минулому річному Засіданню Головного Уряду дискутовано важливу проблему збільшення видатности праці і успіхів та координаційної діяльности Відділів УНСоюзу в Америці. Була порушена організаційна схема при чому згадувано творення округ УНСоюзу.

Ми в Канаді також заінтересувалися цією справою, тим більше, що канадійські Відділи, яких є мало в порівнанню з Відділами американськими — займають майже таку саму територію, щодо її поверхні.

Справу організації схеми на Канаду я порушував з представниками Відділів при різних нагодах моєї довготривалої поїздки по Канаді. Минулого року і на основі дискусій усталено таку схему, до переведення якої ми вже й приступили до певної міри.

На Сході створено або намічено 6 дистриктів Союзових, а на Заході намічено 4 провінційні Округи Союзові. Залежно від скупчення Відділів, в одній одиниці знаходиться від 3 до 9 Відділів. Деякі дистрикти вже створили координаційні Комітети з відповідним кругом діяння.

Рівночасно порушено справу місцевих організаторів та покищо заанґажовано 4-ох осіб для виконування цієї, для них додаткової праці. Є в пляні цю ділянку поширити.

З приємністю і признанням для УНСоюзу хочу згадати про вклад гроша з Народного Фонду на культурні установи в Канаді за останні роки включно з 1955 роком. В першій мірі хочу ствердити, що Осередок Української Культури в Канаді, який зумів розбудувати Музей, Бібліотеку і Архів — є нині найповажнішою цього роду установою в Канаді. До поширення праці ОУКО включно з веденням Вищих Освітніх Курсів — спричинився УНСоюз, ставши його найвизначнішим меценатом, який від 1950 до 1955 р.р. уділив суму $2,550. Глибоку подяку в імені дирекції Осередку УКО складаю Головному Урядові УНСоюзу за цей щедрий дар.

Будучи представником УНСоюзу в селекційній Комісії аплікацій студентів в злуці зі стипендіями Манітобського Університету в Вінніпеґу, з нагоди 5-ліття уділювання стипендій для студентів українознавства по $100 річно для тих студенти Літньої Школи: в 1954 — Борислав Білаш і В. Миїнської мови, — складаю в імені Університетської Стипендіяльної Комісії і студентів-стипендистів подяку і щире признання. По $50 стипендії одержали в шк. році 1951-1952: Богдан Боцюрків і Сильвія Лисак; 1952-1953: Нестор Гайовський і Ольга Якимишин; 1953-1954: Ліліян Паробек і студенти Літньої Школи: в 1954 — Борислав Білан і В. Михайлюк і в 1954-1955 — Любов Неґрич і Е. Н. Погорецька, Голова Департаменту Слов'янського Відділу Манітобського Університету ствердив публічно, „що досі тільки ця забезпеченева установа (УНСоюз), єдина на американському континенті, уфундувала українознавчі стипендії в Манітобському університеті".

Крім цього УНСоюз виасиґнував до Комітету Українців Канади, як бюджетову річну суму від усіх Відділів УНСоюзу в Канаді, суму $200. Разом виплачено вже $400. Представником Відділів УНСоюзу до КУК є д-р С. Навроцький з Вінніпеґу.

Також Українська Вільна Академія Наук (УВАН) в Канаді одержала дотепер $750 долярів. В імені Президії УВАН складаю щиру подяку за поміч у видаванні праць українських науковців.

Разом до цього часу УНСоюз виплатив для українських установ в Канаді — 4,200 долярів.

На закінчення цього звіту хочу додати, що я нарівні з іншими гол. контролерами під час останньої контролі виконував доручену мені ділянку.

(Продовження буде)

Олена Охримович-Залізняк

ЛЬВІВСЬКІ СТУДЕНТИ В МОЇХ СПОГАДАХ

1. Діди і батьки.

Про життя львівських студентів з різних часів були часто розмови в нашій рідні в домі мого батька, о. Юліяна Охримовича, що на протязі 37 років аж до його смерти 1908 року був парохом в гірськім бойківськім селі Сеnечолі, Долинського повіту в Галичині. Бо не лише мій батько та його брати Клим, Іван та Осип кінчили університетські студії у Львові, але львівськими студентами були також його батько о. Осип Охримович та батько масі матері, о. Осип Коблянський. Теологічні студії у Львові кінчили також три мої прадіди: о. Евстахій Охримович, о. Іван Колянковський і о. Петрушевич. Всі вони з трьох поколінь, за винятком Клима, що закінчив правничий факультет, були студентами теології у Львові, і мешкали в Духовній Семінарії, а на виклади ходили до університетського будинку при вулиці святого Миколая, що з колишнього монастиря був перероблений на університетський будинок за часів реформ австрійського цісаря Иосифа Другого. В тому самому будинку слухали викладів і шість моїх покійних вже братів: Володимир, Богдан, Любомир, Ростислав, Остап, Юліян — та я. Аж по першій світовій війні, за часів польського режиму на галицьких землях перенесено університет до будинку колишнього галицького сойму при вулиці Словацького, а на старому місці залишилася бібліотека і деякі природничі інститути.

Крім названих членів найближчої рідні, були львівськими студентами різні ближчі і дальші свояки нашої дуже численної родини: вуйки, стрийки, шваґри, кузини. Тому самозрозуміло, що при нагоді всяких родинних відвідин і з'їздів, на яких літом, серед чудової гірської природи, зустрічалися представники двох або й трьох поколінь, бувших львівських студентів, ішли розмови не тільки про актуальні справи і події, а й спомини про минулі літа. Особливо про часи, про які всі радо згадують, про роки студій, юнацьких пригод, молодечих поривів і переживань. З захопленням слухала я малою дитиною розмов батька і його ровесників, свояків та шкільних колеґ, сидячи десь непомітно за їх плечима, а пізніше уже підрісши, цікавилася розмовами братів і сама брала в них участь, щоби колись у майбутньому, в свою чергу розказувати про пережите дітям моїх братів, сестри і моїм власним.

Спомннами з тих пережитих часів хочу поділитися з тими, що цікавляться влаштуванням майбутнього з'їзду колишніх львівських студентів в Ню Йорку і з теперішніми українськими студентами, що студіюють в цілком інших умовах в різних університетах багатьох країн. Жаль лише, що малою дитиною не могла схопити всього, що суттєве, і що не все, що було інтересне, збереглось в пам'яті.

Про часи студій прадідів моїх о. Евстахія Охримовича, з Гущанок к. Тернополя, о. Івана Колянковського з Надвірної і о. Петрушевича з Болехова, не було розмов в домі батька, бо всі вони були тоді вже покійники, тож і не багато знаю про їх погляди і переконання, але були вони, як розказували їх діти і внуки, священиками типу пан-отця з Франкових „Панських жартів", щиро прихильні до селян, що карались тоді на панщині, були їх дорадниками й оборонцями. З оповідань мами знаю, що коли її дід о. І. Колянковський поставив 1848 р. дуже гарний пропам'ятний хрест на знак скасування панщини, польські панки відгрожувалися, що панщина скоро повернеться, а на тім хресті першим повисне „рускі канонік з Надвурни", себто він. Батько матері о. Коблянський був селянським сином з Боднарева, к. Станиславова; в ті часи, на початку дев'ятнадцятого століття, було рідкістю, щоб селянські діти кінчили високі школи, було це можливе дуже талановитим дітям і то в вийняткових сприятливих обставинах. Батько мого батька, Осип Охримович разом з іншими своїми товаришами студій у Львівському університеті, захопився був свободолюбними ідеями, що розбурхували тоді уми студіюючої молоді. По періоді демократичних реформ Иосифа Другого запанувала в Австрії сильна реакція, і всі прояви опозиції, що починалася завжди спочатку серед студентської молоді, тодішній режим суворо переслідував. Молоді українські теологи заснували таємний революційний кружок і протоколи своїх таємних нарад ховали під підлогою в кімнаті в Духовній Семинарії. Ці конспіративні записки послужили по літах причиною арештів, судів і засудів. Мого діда, тоді пароха Гошова, коштувала приналежність до таємного студентського гуртка років важкої тюрми та втрати священичої гідности, а в дальшому причинилася до втрати здоров'я та до передчасної смерти. Вправді, негайно після того, як з Відня повіяло іншим політичним вітром, святоюрська консисторія відкликала свій розпорядок і Осип Охримович та його товариші недолі дістали навіть добрі парохії, але довга слідча тюрма і два роки кари в замку Шпільберґ на Мораві, присуд на сплачення коштів удержання в тюрмі і кілька літ життя без праці сильно відбилися на його здоров'ї.

Професор Львівського університету Кирило Студинський написав цілу розвідку про революційні пляни львівських богословів, яку друкував у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові на початку цього століття, але не вдалося йому з цілою певністю встановити, якими ідеями була захоплена опоризійна до уряду молодь, засновуючи таємний революційний гурток. На жаль тепер по 50-ти роках, не пригадую добре розвідки професора Студинського, хоч і сама для нього збирала в родині інформації. Тези, що засуджені священики, будучи студентами, були під впливом польських повстанців, все ж таки не доказано. В курсиді львівської Метрополі до щирецького деканату, з року 1840, підписаній митрополитом Михайлом Левицьким, зацитовано число акту, яким їх засуджено і яким відкинено рекурс до апеляційного суду, але самих актів у львівських архівах професор Студинський не міг відшукати. Однак дід Осип Охримович, одноліток Маркіяна Шашкевича, був одним з учасників Першої Руської Ради у Львові з 1848-го року, що вказувало б на його демократичні народовецькі переконання. В нашій родині не збереглося багато даних про цю справу. Дід Осип помер, як найстаршому синові було всього 10 років.

Про час своїх студій на початку 60-их років згадував батько, як про час частих і гострих суперечок між руськими і польськими студентами, які велися також і між старшими гімназистами та доходили часто до порахунків на — кулаки. Були часи недавнього невдалого польського повстання; польські студенти ходили демонстративно в контушах і конфедератках, а українці, для підкреслення своєї окремішности, одягалися в жупани та козацькі шапки.

Були також особливі, часто завзяті суперечки і між самими „руськими" теологами на тлі їх політичних переконань. Між „твердими", себто москвофілами, і народовцями, яких прихильники „твердоруської партії", що була тоді досить сильна — дразнили і прозивали, „м'якими" і „українчиками", а ті, хоч в меншості, не лишалися їм довжними.

Особливо оживлені розмови про ті давно минулі часи велися у нас, як приїжджав у гості о. Савин Устиянович, парох Головецька (село, де є гора Маківка) й його брат Корнило Устиянович, відомий маляр. Були вони шкільними товаришами мого батька і синами письменника Миколи Устияновича, який перебував довгі роки парохом в селі Славську Скільського повіту.

Устияновичі, як і мій батько дуже любили Верховину, а зокрема Бойківщину, а о. Савич провів у ній довгі роки аж до своєї смерти. Не раз говорили, що не міняли б бідні бойківські ораниці з низьким ріденьким вівсом на урожайні подільські пшеничні лани. І ми всі, молодше покоління, що вже там родилися і виросли в горах, дуже любили нашу верховину. Малою, ледве вміючи читати, з захопленням читала я „Месть верховинця" та „Страсний Четвер" Миколи Устияновича власне тому, що описані в них події відбувалися в найближчих околицях, в сусідніх селах від нашого Сенечова.

(Дальше буде).

З НОВИХ ВИДАНЬ

Енциклопедія українознавства

Гаслова частина, зошит 3.

В кінці минулого року підписаний умістив у „Свободі" більшу рецензію на перший зошит Гаслової частини Енциклопедії Українознавства, виданої під заг. редакцією проф. В. Кубійовича, під фірмою Наукового Товариства ім. Шевченка, накладом видавництва „Молоде Життя" в Мюнхені. В рецензії було підкреслене значення цілого підприємства та ваги того роду видання.

З критичних зауважень було піднесене питання про історичну частину деяких гасел, особливо з природничих, точних і технічних знань, які далеко не задовольняють потреби Енциклопедії Українознавства.

Тоді ж автор подав кілька таких прикладів у гаслах аґрономія, аптеки, артилерія, археологія, астрономія.

Як бачимо з III зошиту ЕУ, ця практика редагування гасел не змінилася і знову маємо цілий ряд прикрих прогалин, недостач і помилок, котру поменшують розвиток науки, освіти, виробництва на Україні, особливо козацьких часів. Виразно підкреслюємо, що ми спиняємося лише над історичною частиною поодиноких гасел, які становлять важливі факти до історії української культури, а які особливо потрібно зазначити в Енциклопедії Українознавства.

Ботаніка починається твердженням, що „перші описи українських рослин у 18 в. залишили нім. вчені, що працювали в Російській Академії Наук, як Н. Гюльденштедт, П. Палляс, С. Ґмелін, М. Біберштайн. Нічого не згадано про навчання природознавства в Київській Академії і Колеґіях на Україні XVII—XVIII ст. Що торкається описів рослин, то вони були вже відомі, на науковій основі, в таких виданнях, як „Книжка для науки господарства", видана в Почаєві в 1788 р. і в першому підручнику сільського господарства Самборського (абсольвента Київської Академії) в 1780 р. Також цінні ботанічні відомості подавали чужинці в описах України, не тільки німці, що „працювали в Російській Академії Наук". Наприклад в книзі „Суапеа", вид. в Авґсбурзі в 1687 (з рисун. рослин), англійця-природознавця проф. Кембриджського Університету Е. Д. Кларка 1800 р., француза Де Ляфлізе та інші. З новіших часів не згадано монументального латин. - українського словника рослин Маковецького вид. в Кракові. Не згадано також визначного науковця Канади проф. Т. Павличенка.

Будівництво, в дефініції цього гасла подано широке значення цього поняття, але у дальшому викладі чомусь обмежено текст лише до будівництва житлового і міського. Але і цей погляд в часовому прорізі дуже непропорціональний. Коли часи від археології до кін. XVIII стол. займають лише 1½ шпальти, то підсовєтським часам присвячено 3½ шпальти, ґрунтуючись переважно на офіційній совєтській статистиці... Цікаво, що „Будівельна освіта на Україні", за тим гаслом, починається лише кінцем XIX стол. Ми запитуємо автора цього гасла, а хто ж творив чудові споруди на Україні старокняжих і козацьких часів і то не тільки в архітектурі, але дороги, мости, фортифікації, кораблі. Маємо чимало імен таких архітектів, інженерів, техніків XVII—XVIII ст., українське походження яких безсумнівне. Чи вони ніде і ніяк не вивчалися?

Будники, так сказано в ЕУ про „буди", що виробляли на Україні поташ. Схема розвитку цього виробництва на Україні XVII—XVIII ст. представлена цілковито, як виробництво „польських маґнатів і шляхти", а його упадок, як „занепад поміщицьких мастків". Про цілий величезний розвиток цього виробництва на Україні сказано лише, що він поширився найбільше на Чернігівщині. Нічогісенько не подано про інші осередки будного промислу на Київщині, Волині, Поліссі, Поділлі, Галичині. Торгівлю з закордоном поташем представлено лише як визиск шляхти. Між тим виріб поташу на Україні був конечний для широкорозвиненого гутництва (виріб шкла), також виробництва мила і фарб. В гаслі ЕУ також нічого нема про жорстоке переслідування українського будного промислу московським урядом, лише сказано, що „За часів Петра I вивіз поташу з України за кордон дозволявся лише через російські порти". Крім цілого ряду перешкод російської адміністрації, відмітимо, що в друг. пол. XVIII ст. російський уряд попросту заборонив ставити на Україні нові буди для добування поташу (Гл. В. Січинський, Нариси з історії українськ. промисловости, Львів 1938, ст. 23-28, 31, 33, 101).

Важке машинобудівництво, в історичній частині лише, сказано, що „перед першою світовою війною в Україні стояло досить високо". Автор зовсім не згадує про розвиток і розцвіт машинобудівництва на Україні половини XIX століття. Зовсім не зрозуміло, як в ЕУ не згадати першої найбільшої машинобудівельної фабрики бр. Яхненків у Городищі, заложеної в 1847 р., яка не тільки виробляла машини і устаткування для інших фабрик, але побудувала в 1853 р. перший залізний пароплав на Дніпрі під назвою „Українець".

Вапновипалювальна промисловість. Пощо такий „короткий" термін? Чи мусимо йти за російською термінологією, яка, в свою чергу, утворює терміни за німецьким способом. Чи не краще подати просто: Вапно, його склад, виробництво та уживання. Але автор підходить до гасла чисто теоретично і не з'ясовує його ужиткового значення. Тому і в історичній частині обмежується лише реченням „До революції 1917 на Україні репрезентована (?) була перев. дрібними підприємствами, часто напівдоморобного характеру". Але цей „характер" вапна в старокняжу добу був такий, що сучасні спеціялісти ломають собі голову над тим, яким „доморобним" способом воно вироблялося, що міцністю дорівнювало сучасному бетонові. Але в ЕУ старокняжа доба в промислі майже не згадується.

Вараги, Варязькі шляхи, в ЕУ відтворюється стара, штучна теорія російського імперіялізму і повстання Руси-України. Сам автор гасла пише: „Цей погляд не прийнятий у новій історіографії Сх. Европи", при чім не зазначено, як ставилися до цієї теорії найвизначніші українські історики, починаючи від проф. М. Грушевського.

Ветеринарія, в історичній частині представлена подібно до гасла „Аптеки" I зошиту. Читаємо: „На Україні, як і в ін. країнах, з давніх часів існувала нар. В. знахорів, пастухів, ковалів і коновалів, що дожила до недавніх часів". От Вам і стан культури на Україні старих часів! Підписаному вже доводилося спростовувати подібне уявлення про стан медицини на Україні козацьких часів. (Гл. Медицина на Україні в козацьких часах, „Лікарський Вісник", Ню Йорк 1955, ч. 1). В справі Ветеринарії подаємо, що на Україні ще в XVIII стол. друкувалися підручники Ветеринарії, наприклад, „Книга кінського лікування" (Почаїв 1788).

До недомагань дотеперішніх видань треба зарахувати і ряд мовних недоліків. Почесним завданням ЕУ було б також критично поставитись до цього питання, уникати москалізмів, а в потребі навіть творити нові терміни в дусі української мови.

В. Січинський.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

„НА МИКОЛАЇВЩИНІ НЕОРГАНІЗОВАНО ПОЧАЛИ ЖНИВА"

„Радянська Україна з 10-го липня містить під цим заголовком алярмуючу статтю про жнива на Миколаївщині. „Вже тепер, — пише її кореспондент, — всі визнають, що з роздільним збиранням врожаю спізнилися тут на 2—3 дні". (В постановах 20 з'їзду компартії ухвалено перевести жнива протягом 8—10 днів по всьому СССР). Особливо відстають радгоспи південних районів области. Повільне розгортання косовиці хліба може призвести до великих втрат урожаю. Багато комбайнів ще стоять по колгоспних садибах: в той час як в області йдуть жнива, в Первомайській, Кавунівській, Константинівській та інших машинотракторних станціях ще не відремонтовано понад 50 комбайнів, не підготовлено потрібної кількости засобів для збирання та скиртування соломи. Слабо ведеться роботу над механізацією очищування, зважування та вантаження збіжжя на токах.

Про „невтішні справи з підготовою до жнив" і з їх переведенням на Дніпропетровщині пише „Рад. Україна" в ч. з 6-го липня.

ВОДОЛІКАРНЯ НА ВІННИЧЧИНІ

„Коли заходиш у маленький двоповерховий будинок Хмільницької водолікарні, то зразу впадають в око вирізки з газет, вміщені в двох великих рамках під склом. Тут ви довідуєтесь, що водолікарню відкрито ще в 1934 році, що багатьом вона повернула здоров'я. Слава про цілющу воду Хмільника (Вінниччина) облетіла весь Радянський Союз. З усіх кінців СССР з'їжджалися сюди хворі, щоб вилікуватися від багатьох недуг. Але, виявляється, не так просто потрапити в Хмільник на лікування, І з тієї простої причини, що в лікарні є лише шість ванн, якими обслуговується 600 хворих. Бувають дні, коли хворі чекають черги щоб прийняти ванну, до 5-ої години ранку" („Рад. Україна", 6 липня).

НОВІ ДОКУМЕНТИ, ЗВ'ЯЗАНІ З ІМ'ЯМ ІВ. ФРАНКА

До обласного дрогобицького краєзнавчого музею надходять нові документи, зв'язані з ім'ям Івана Франка. Мешканець Дрогобича Нестор Школа подарував музеєві примірник звернення „До українського громадянства" про будову дитячого захистку в селі Нагуєвичах. У зверненні говориться, що з почину дрогобицького товариства „Робітничих громад" приступлено до будови цього захистку в селі того, хто сприяв розвиткові народного руху на Прикарпатті. Учитель самбірської середньої школи Микола Демник надіслав музеєві ювілейні жетони з образом Івана Франка і фігурами двох дітей. Ці жетони випустив комітет будови дитячого захистку. Гроші, зібрані за них, ішли на будову захистку.

НА СПАРТАКІЯДІ УКРАЇНСЬКОЇ ССР

Закінчились змагання за програмою спартакіяди УССР, яка виявила нових чемпіонів. З баскетболу звання чемпіонів України завоювали кияни. У напівважкій вазі звання чемпіона здобув киянин П. Матюха, який набрав у сумі триборства 440 кілограмів; на другому місці — М. Комешов, львов'янин (?). Серед атлетів важкої ваги першість осягнув харків'янин Ф. Осипа — 430 кілограмів, Загальнокомандну першість виграли важкоатлети Львівської области. Торішня чемпіонка України з тенісу В. Кузьменко (Київ) у фіналі перемогла харків'янку Н. Байрачну і знову стала чемпіонкою республіки. Серед чоловіків торішній чемпіон Ю. Ольховик (Київ) програв ужгородському майстрові спорту И. Гагерові. Закарпатський тенісист повернув собі втрачене ним минулого року звання чемпіона України.

ГРАНИЦІ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ ВІД ЗАХОДУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

шевич скликав усіх наших парляментарних та соймових послів до Львова на день 19 жовтня для уконституйовання Української Національної Ради. Ця Рада в днях 19 і 20 жовтня схвалила між іншими яко границю ріку Сян з влученням цілої Лемківщини. Рада керувалася тут одиноко справедливою засадою етнографічного розмежування національних територій.

Нам не вільно резиґнувати ані з найменшої частини тієї території, яку тисячу літ зрошував наш нарід кров'ю і потом. Нашої нації не в'яжуть ані договори в Ялті, чи денебудь інде, ані тим більше договори комуністичної Москви або Совєтської України з комуністичною Польщею. Те все відбулося без нас, без нашої згоди та на нашу шкоду.

Тому вже тепер, коли польські еміґраційні імперіялісти витягають свої загребущі руки по наші західні землі, наші міродатні чинники повинні цілому вільному світові предявити наші слушні права на західні землі. А коли прийде радісний час розвалу комуністичної імперії, першим ділом нашої майбутньої влади мусить бути прилучення до Соборної України усіх без виїмку тих етнографічних земель.

ГОЛОС ЧИТАЧА

У справі українознавства у школах Филаделфії у „Свободі" з 12-го липня ц. р. появився звіт з навчання українознавства, підписаний буквами В. С. — У звіті багато неточностей, зокрема, коли мова про парафіяльні школи.

І так із звіту виходило б, що у школі Сиротинця С. С. Василіянок не вчать української мови. У мене семеро дітей і всі вони ходили до згаданої школи, і всі вчилися по-українськи і добре читають — хоч слабше пишуть по-українськи.

Ця школа існує 31 рік і запитайте тих, що ходили до цієї школи.

Звітовик пише дальше, що у филаделфійських парафіяльних школах вчиться українською мовою пів години денно сто дітей. Тим часом, до Катедральної парафіяльної школи ходить поверх чотири сотні дітей, з того 95 відсотків діти нової іміґрації. Всі діти, почавши від 2 кляси, вчаться по-українськи! Моя одна внучка скінчила 2 клясу, знає всі молитви, всі українські літери і вже навіть дещо читає.

Филаделфія, Па.

Степан Олесь.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ЧИТАЙТЕ НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК „СВОБОДУ"

Зі Спорту

УКРАЇНА МОНТРЕАЛ НА ЧОЛІ НАЦ. ЛІҐИ

Минулорічний чемпіон Східньої Канади та власник здобутих усіх Ліґових чаш: Квібек, Чаріти і „Горкого", в першій половині цьогорічного футбольного сезону здобував великі успіхи. В новій екстра-клясі Національної Футб. Ліґи, до якої входять найкращі клюби міста, „Україна" висунулась на чоло табелі гор і веде безконкуренційно.

Найбільш загрозливого червоно-чорним противника „Спарту", що уважалось за найбільш можливого першуна, „Україна" двократно перемогла, натомість досить в е л и к у несподіванку справив нашим монтреальцям „пивничик" — „Атени", забравши їм обидві дуже цінні точки на початку сезону.

Ведучи перед у першенських змаганнях, „Україна" започаткувала бравурно і за чашу „Квібек" та чемпіонат Канади, перемігши 10:0 столичну дружину „Фалконс" у першій елімінаційній рунді. В цій же серії „Канталія" рівнож перемогла іншу столичну дружину „Італія" - Оттава з вислідом тільки 4:0.

Згідно з найкращими футбольними знавцями в м. Монтреалі, Фред Робертс (спортовий коментатор газети „Геральд", Даґлес Кемпбел з газет „Монтреал Стар" і „Сокер енд Спортс Нюз" Торонто), цьогорічну „Україну" в складі: О. Шнайдер і Д. Макайлей (воротарі), Г р и ц и н, Ґоліяш, Королюс, Дрейк, Полонський, Оніл, Палінський, Фіней, Безпалюк, Букена, Васьків, Шило, Снилик і Мурій, уважають за найкращу дружину Монтреалу, а по виступі з організованого футболу Національної Ліґи Торонта, „Україна" — Монтреал є найсильнішим кандидатом на першуна сходу Канади. Будемо раділи дальшими успіхами монтреальців, які як і в минулому році, залишаються одиноким українським поважним репрезентантом в боях за чемпіонат Канади.

Ом. Твардовський.

КОНГРЕСМЕНИ ОГЛЯДАЮТЬ „СТОКГОЛЬМ"

Члени конґресової підкомісії для справ торговельної фльоти і риболовлі, започаткувавши слідство в справі затонення корабля „Андреа Дорія", оглядають у Бруклинських доках корабель „Стокгольм" із розторощеним від зудару передом.

Арештовано вояка за шкідливу балакучість

Вашинґтон. — Командування американського летунства повідомило, що арештовано 21-річного летуна, Джексона Г. Кілґора, за те, що він, перебуваючи на відпустці в Гонолюлю на Гаваях, виговорився про те, що воднева бомба, скинена для експерименту 21-го травня ц. р. над островом Еніветок на Тихому океані, минулася з визначеною цілею і впала яких три милі далі. 15 червня ц. р. таку вістку вперше подав часопис „Стар Бюлетин" у Гонолюлю, покликавшись на інформацію від „техніка, що брав участь у тому військовому досвіді." Ця вістка відбилась голосним відгуком в американській та закордонній пресі і секретар летунства признав офіційно, що дійсно воднева бомба „наслідком людської помилки" не впала у визначену ціль, а минула її на близько 4 милі. Водночас поведено слідство, хто завинив, що строго засекречені подробиці експериментального скинення водневої бомби дістались в цьому одному пункті до відома широкої публіки. Стверджено, що недискретним летуном був Джексон Кілґор, який служив на Еніветоці в травні ц. р., як гелікоптеровий механік. Коли він в липні ц. р. вернувся на Еніветок, його арештували там. Ще невідомо, чи він дістане легшу кару адміністраційно-військовим порядком, чи буде поставлений перед військовий суд за зраду військової тасмниці.

● У Сеулі, столиці Південної Кореї, цілий рік триває гостра суперечка поміж жонатими й нежонатими монахами-буддистами, які мають там свій центральний монастир. В серпні минулого року прихильники целібату викинули з монастиря жонатих монахів, але тепер суд визнав ту акцію незаконною і дозволив жонатим вернутись туди. Нежонаті монахи загрозили голодовим страйком на знак протесту проти перебування під одним дахом з жонатими монахами і їх дружинами.

МАСОВЕ ЩЕПЛЕННЯ ДІТЕЙ ПРОТИ ПОЛІО В ШИКАҐО

Шикаґо. — Ліґа Американців Українського Походження в Шикаґо звернулася до українців у своєму місті скористати з акції масового щеплення дітей проти поліо, яку проводять під сучасну пору в Шикаґо офіційні міські чинники і цим допомогти в поборюванні страшної недуги, яка нівечить життя і здоров'я багатьох тисяч дітей. Щеплення відбувається кожного дня в різних дільницях міста, й адреси клінічних стацій подані в щоденній англомовній пресі. Із щеплення повинні користати всі діти у віці від одного до 20 років, як теж і вагітні жінки.

Опубліковано листа до „приголомшених" комуністів

Вашингтон. — Фундація Релігійної Акції Соціяльного і Цивільного Ладу опублікувала за підписом 55 видатних релігійних і громадських діячів відкритого листа до „приголомшених комуністів" з закликом усвідомити собі всі сумніви і питання, викликані розкриттям Сталінових злочинів, що його зробив Хрущов у своїй секретній промові під час двадцятого з'їзду КПСС. „Немає причини соромитися факту, що хтось робив помилки, — говориться в листі. Помилятися — це людська річ. Але сором іти далі шляхом зла і далі зраджувати найвищі людські ідеали тільки тому, що немає відваги вийти на гору і відкрити джерела і причини фатальних помилок". Як щось є непевне — сказано далі — то це те, що тоталітаризм є кладовищем людських вартостей і людських надій". Листа розіслано до провідних комуністичних діячів у ЗДА і до видатних комуністів закордоном. Кінчається лист запевненням підписаних, що демократія й етичні принципи, засновані на духових вартостях, зв'язані міцно з собою." Листа підписали люди всіх віровизнань: — протестанти, католики, православні і жиди.

Посмертна Згадка

МИКОЛА СТУБІНСЬКИЙ, довголітній член Б-ва св. Петра й Павла, Відд. 321 УНСоюзу у Фенікс і л, Па., помер 26-го липня 1956 р. в 77 р. життя. Покійний родився в Самборі, Галичина. Залишив дружину Марію, 3 синів, 3 невістки і 13 внуків. Похорон відбувся 28-го липня після Сл. Божої з греко-катол. церкви св. Ап. Петра й Павла на укр. кат. цвинтар. — В. Н. П.!

Д. Чук, секр.

• РОЗШУКИ •

Анна Терлюк, дочка Гриценка Антона, пошукує своїх стриїв: Гриценка Івана, сина Василя і Катерини з села Кропивники, пов. Добромиль. Іван виїхав до Филаделфії в 1913 році, а відтак мав би переїхати до Ню Йорку. Гриценко Михайло, що з Канади мав би переїхати до Америки. Хто знав би про них, або вони самі, прошу ласкаво писати на адресу: Mrs. ANN TERLUK, 20 Worcester Avenue, Springfield, Mass.

Пошукую ІВАНА ЯВОРСЬКОГО родом зі села Россохи. Перебуває в Канаді. Шукають за ним батько Іван, сестра і брат. Хто знав би про його адресу, або він сам, прошу писати на адресу:

MYKOLA TERLECKY
2125 Russell Ave.,
Youngstown 9, Ohio, U.S.A.

Канадійські українські часописи прошу про передрук.

Пошукую ІВАНА ХОЛЄВКУ із села Трибоківці та МИКОЛУ ГІЛЕВИЧА із села Жабокруки. Маю відомості з дому. Моя адреса:

THEODORE KOMAR
131 Warren Ave., Palatine, Illinois.

Пошукую МИКОЛУ МАЛЬКУТА із села Баківці, пов. Вібрка. Маю листа від брата. Голоситись на адресу:

THEODORE KOMAR
131 Warren Ave., Palatine, Ill.

ТАРЗАН, ч. 3712. Знову зв'язаний.

THE EXPLOSION SHOCKED THE IMMEDIATE AREA. GUARDS RAN ABOUT, FRANTICALLY TRYING TO SOOTHE THE DISTRAUGHT WORK ELEPHANTS---

TARZAN, BEATEN AND DAZED, WAS UNABLE TO RESIST THE STRONG-ARMED BART. "HA!" HE SNEERED. "WUZ YOU GOING SOMEWHERES —?"

"THE ONLY PLACE HE'S GOING," INTERRUPTED MILO, "IS TO MY TENT. TIE HIM UP TIGHT, BART!"

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Експльозія потрясла найближчим тереном. Надбігли вартові, божевільно стараючися заспокоїти настрашених при праці слонів.

Тарзана вдарило, і він був здивований, та не міг протиставитися сильно озброєному Бартові. — Ага! — глузував він, — ви збираєтеся кудись від'їхати?

—Єдине місце, куди він вибирається, — перервав Міло, це моє шатро. Зв'яжіть його сильно, Барте!